

V I Š T Ů K

Príspevok k dejinám rím.kat. farnosti

1984

VIŠTUK - PRÍSPEVOK K DEJINÁM RIM.KAT. FARNOSTI

.....
"VIŠTUK – PRÍSPEVOK K DEJINÁM R.KAT FARNOSTI"
+ M.HRADNÝ+
+ 1984 + (opis) + 97 str. +
.....

*

**Ku cti
Najsvätejšej Trojice
a
Sedembolestnej Panny Márie
patrónky Slovenska**

*

*

**Keď na čele Sv.Cirkvi
bol slávne panujúci pápež
JÁN PAVOL II.**

*

**trnavské arcibiskupstvo
aministroval biskup
Dr. Július Gábriš**

*

**a duchovným vo Vištuku
bol
ThDr. PhDr. ALEXEJ IZAKOVIČ
správca farnosti**

O B S A H

I.	Poloha. Rozloha. Najstaršia pečať obce.	str. 6
II.	Z dejín. Červenokameňské panstvo. Obyvateľstvo Chorvátski usadlíci. Vieska. Rybníky. Vinohradníctvo Okolité zaniklé osady. Požiare.	str. 7
III.	Pomenovanie obce od najstaršej písomnej správy	str. 19
IV.	Počty obyvateľstva	str. 20
V.	Farnosť. Cirkevná organizácia	str. 23
VI.	Duchovná správa farnosti	str. 31
VII.	O starom kostole	str. 38
VIII.	Farský kostol. Stav	str. 41
	Z prác v rokoch 1979 – 1984	str. 49
IX.	Kaplnky. Kríže. Sochy. Cintorín	str. 52
X.	Farský archív	str. 57
XI.	Farská knižnica	str. 59
XII.	Škola	str. 61
XIII.	Katolícke spolky, združenia, bratstvá	str. 64
XIV.	Významnejší rodáci	str. 67
XV.	Dubová – bývalá filiálka	str. 71
XVI.	Z listín a literatúry	str. 73
XVII.	Poznámky	str. 79
	Foto – prílohy	str. 83
	Pramene a literatúry	str. 93
	Zoznam ilustrácií (kresby a fotografie)	str. 96

I. POLOHA, ROZLOHA, NAJSTARŠIA OBECNÁ PEČAŤ.

Obec Vištuk leží v západnej časti Poddunajskej nížiny, v doline Vištuckého potoka, východne od mesta Modra, južne od Červeného Kameňa.

Chotár Vištuka je pahorkovitý s hnedozemnou a lužnou pôdou. Plocha chotára zaberá 2004 hektárov.

Stred obce leží v 175 m nadm.výške, chotár vo výške 164 až 215 m n.m.

Chotár obce Vištuk hraničí na severe s chotárom Budmeríc a Dubovej, na západe s chotárom Modry, na juhozápade a juhu s chotárom Šenkvíc a na juhovýchode s chotárom Báhoň, na východe s chotárom obce Jablonec.

Východne pretekajúci potok Gidra vteká do Dudváhu, podobne aj miestny potok vyvierajúci na severozápade v Malých Karpatách.

Vištuk patril v minulosti do Bratislavskej župy a do okresu Modra, od roku 1948 do okresu Pezinok a kraja Bratislavského, od roku 1960 kraj Západoslovenský a okres Bratislava-vidiek.

Najstaršia zachovalá písomná správa o obci je z roku 1244.

Najstaršia zachovalá a známa obecná pečať je z roku 1591.

II. Z DEJÍN. PRÍSLUŠNOSŤ K HRADNÉMU PANSTVU ČERVENÝ KAMENŤ.V ZÁLOHE ZEMEPÁNOV. OBYVATEĽSTVO. RYBNÍKY. VINOHRADNÍCTVO. CHORVATSKÍ OSADLÍCI. VIESKA (MALÝ VIŠTUK). OKOLITÉ ZANIKLÉ OSADY. POŽIARE. VYŠIVKÁRSTVO.

Najstaršia písomná správa o obci Vištuk je z roku 1244 (Vyscha), keď Vištuk patril hradnému panstvu na Červenom Kameni.

Toto pravda nepoukazuje na letopočet vzniku obce, ktorej začiatky nepoznáme.

Dejiny Vištuka sú úzko späté a tvoria aj súčasť dejín širokého okolia, do ktorého v minulosti životom i udalosťami patrili.

V prítomných riadkoch chceme poukázať hlavne na cirkevnú organizáciu, deje a náboženský život povedľa niektorých významnejších udalostí dotýkajúcich sa celej obce. Veď život a borba tunajšieho ľudu – to bol život a borba veriaceho ľudu Božieho – ktorý tvoril, veril, modlil sa. A tu azda len malá zmienka o tom, že obyvateľstvo Vištuka bolo vždy veriace – katolícke.

Vo Vištuku bola oddávna fara. I keď prvé správy o kostole máme až zo začiatku druhej tretiny XIV. storočia, kostol tu bol už skôr, teda aj fara jestvovala oveľa skôr.

V roku 1270 Štefan V. Omodejovým synom Kucenovi a Andronikovi daroval Vištuk(1).

V roku 1287 Ladislav IV. dal kopmesovi Jánovi, synovi Petra časť Modry, kde nachádzame v listine zmienku o Vištuku(2).Pod menom Vysta stretávame Vištuk aj v listine ostrihomského arcibiskupa Tomáša Bakača (1306-1321) z roku 1313.

Z metácie Modry, ktorú v roku 1347 previedla budínska kapitula spomína sa Vištuk v súvislosti s hranicou s Modrou (3).

Za arcibiskupa Kanižaiho, v roku 1390, za popisu farností v okolí Bratislavy nachádzame fary v Budmericiach, Dlhej, Trnave, Voderadoch, Cíferi, Pezinku, Limbachu, Modre, Doľanoch, Vištuku(VISCHACH) a ďalších obciach. (4)

K hradnému panstvu na Červenom Kameni patrilo viacej obcí a osád, a to: Častá, Suchá, Doľany, Dolné Orešany, Budmerice, Fančal, Dlhá, Vištuk, Vieska, Štefanová, Borová, Košolná, Klčovany, Bohdanovce, Šelpice, Nemečanka, Kaplná, Jarná, Zvončín, Dubová a Píla.

Kostol vo Vištuku v XVI. storočí bol chudobný a mal len veľmi malý majetok. Preto obec v roku 1552 cestou Krištofa Kreuza podala žiadosť panovníkovi a ostrihomskej kapitule, aby desiatok z kostolných viníc pre chudobu kostola bol odpustený na 10 rokov. Na tento cieľ – teda pre kostol, obec prostredníctvom Kreuza (pravdepodobne richtára), prevzala 2 florény v zlate (5).

Koncom XVI. storočia žil vo Vištuku istý zlatník(písal sa ako Eötweos), ktorého dom mal hodnotu 200 florénov !

Zemepán Štefan Pálfy v roku zanechal trnavskému mešťanovi Jánovi Paksy a jeho manželke Judite rodenej Astaloš polovicu vištuckých porcií na dobu dvoch rokov a to za vyplatenie 1200 kremnických zlatých a 1200 cir.toliarov. Peniaze potreboval Štefan Pálfy, ako uvádzal v listine, na vyplatenie výkupného zo zajatia od Gabriela Betlena.

Tenže Štefan Pálfy v roku 1626 dal na tri roky do zálohu(so súhlasom Jána a Pavla Pálfyovcov) Ilone Amadyovej Vištuk a Jarnú za 3000 kremnických zlatých a 2000 florénov. Aj z týchto údajov vidieť, že Vištuk bol pre zemepánov výnosným majetkom a obcou.

No spomínané prípady dania do zálohu neboli ojedinelé. Tak napr. listina vystavená 26.januára 1657 v Trnave potvrdzuje, že Anna Szennyey, vdova po Františkovi Nagymihály po vyplatení 15.605 florénov vrátila do vlastníctva Mikuláša Pálfyho Vištuk.

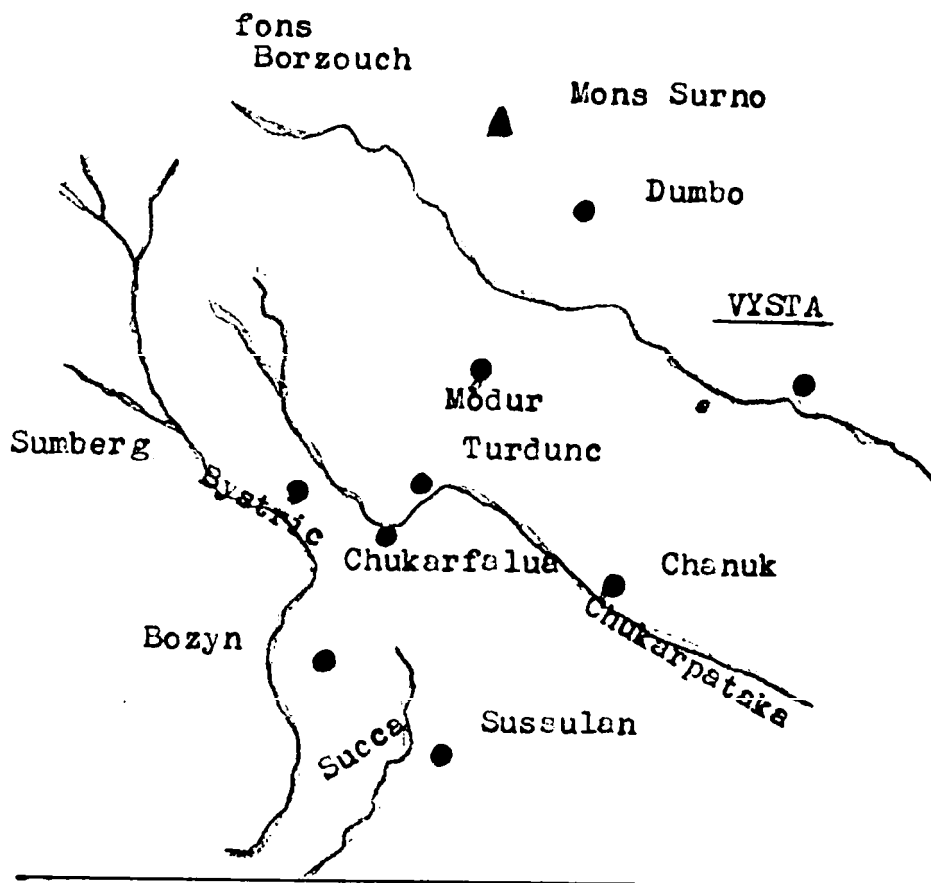
Za rákocyovských bojov a povstania na západnom Slovensku došlo k jednej bitke, ktorá sa odohrala v okolí Budmeríc – Cífera v auguste roku 1705. I ďalšie boje medzi Rákocyho vojskami a cisárskymi v auguste roku 1708 , ktoré sa odohrali poblíž Budmeríc, ale aj v širšom okolí, zanechali veľa zla a škôd. Rákocyovci boli prinútení na útek, ale Blatné pri Senci, Vištuk, Fajdal a Budmerice si veľa vytrpeli, ba boli aj zapálené(6).

.....

Červenokameňské panstvo skôr ako sa dostalo do vlastníctva Pálfyovcov bolo v držbe grófa Alexandra Turzu. Tento 17.februára 1535 odovzdal majetky Fuggerovcom a to Rajmundovi, Antonovi a Hieronýmovi a ich synom Jánovi, Jakubovi, Jurajovi, Krištofovi a Udalrikovi. Toto majetníctvo Fuggerovcov potvrdil Ferdinand III. listinou z 1.júna 1536.V roku 1580 zakúpil Mikuláš Pálfy (ab Erdod) od Mareka Fuggera za 75.000 rímskych florénov sedem desiatín červenokameňského panstva a za 10.000 rým.zlatých časť Viktora Fuggera. V rokoch 1585 a 1587 boli odkúpené ďalšie časti panstva.

Listina Rudolfa II. z roku 1592 potvrdila Mikuláša Pálfyho (+ 23. apríla 1600) ako jediného zemepána celého panstva červenokameňského.

Južný svah Malých Karpát. Podľa V. Šmilauera
Vodopis starého Slovenska, 1932, str. 13.

Dumbo = Dubová
Chanuk = Čaník, Veľké Šenkvice
Chukarfalua = Kučišdorf
Bozyn = Pezinok
Modur = Modra
Sumberg, Zumberg = osada severne od Cajly
Turdunc = Trlinok V.
Susullan = Malé Šenkvice ?

V súpisoch panstva na Červenom Kameni z roku 1542 sú už uvedené aj dva vištucké rybníky, ktoré dali zhotoviť a vybudovať ešte Fuggerovci. V tom čase bolo vo Vištuku desať obývaných domov.

Avšak Vištuk sa časom vyľudnil. Mnohí ušli od zemepánov a tým aj od robôt, i keď boli hľadaní. Iní mali obavy z Turkov a tak sa uchýľovali na sever.

Zo záznamov panstva z roku 1542 sa dozvedáme, že dedina Vištuk bola osídlená Chorvátmi a že Chorváti vtedy bývali už aj v Dlhej.

Aj účtovné knihy panstva podávajú veľa zaujímavého i poučného. V roku 1542 poslalo panstvo dvoch Chorvátov sedliakov do Chorvátska s tým, aby tam naverbovali nových kolonistov, ktorí sa skutočne po príchode usadili na červenokameňskom panstve i vo Vištuku. Pravda, viacerí sa usadili aj v iných obciach, ako napr. v 20 domoch v Horných Orešanoch i v Neštichu (dnes Smolenice).

.....

Robotné práce na panstve boli presne delené a organizované. Tak napr. poddaní z Častej, Dolian a Dolných Orešian mali každoročne zväžať obilie z Fančalu dva dni a to so všetkými povozmi. V orbári bolo zdôraznené, že prácu nemali robiť dlhšie, keďže taký bol zvyk aj doteraz. Ak by však bola bývala práca dlhšie ako dva dni, musela sa im robota zaplatiť. (8).

V urbári v súvislosti s panskými oráčinami v chotári Kaplnej robotovali poddaní z Budmeríc, Vištuka, Kaplnej a Jablonca. Tu orali okolo deväť dní pod oziminy a päť dní jariny

Provizori mali nariadené, aby poddaní klčovali aj porasty okolo hradu Červený Kameň a podieľali sa na udržiavaní rybníkov. (9).

Obrábanie oráčin v Kaplnej mali na starosti poddaní z Budmeríc, Kaplnej, Vištuka a Jablonca. Týchto prác sa zase nezúčastňovali obyvatelia - poddaní Šelpíc a Dubovej.

O roboty vo viniciach sa starali tiež podobne. Tak napr. v Dubovských vinohradoch robili aj obyvatelia Jablonca, Kaplnej a Vištuka. Poddaní z Kaplnej a Vištuka sa tiež podieľali na prácach na lúkách, ležiacich medzi Vištukom a Dubovou. (10).

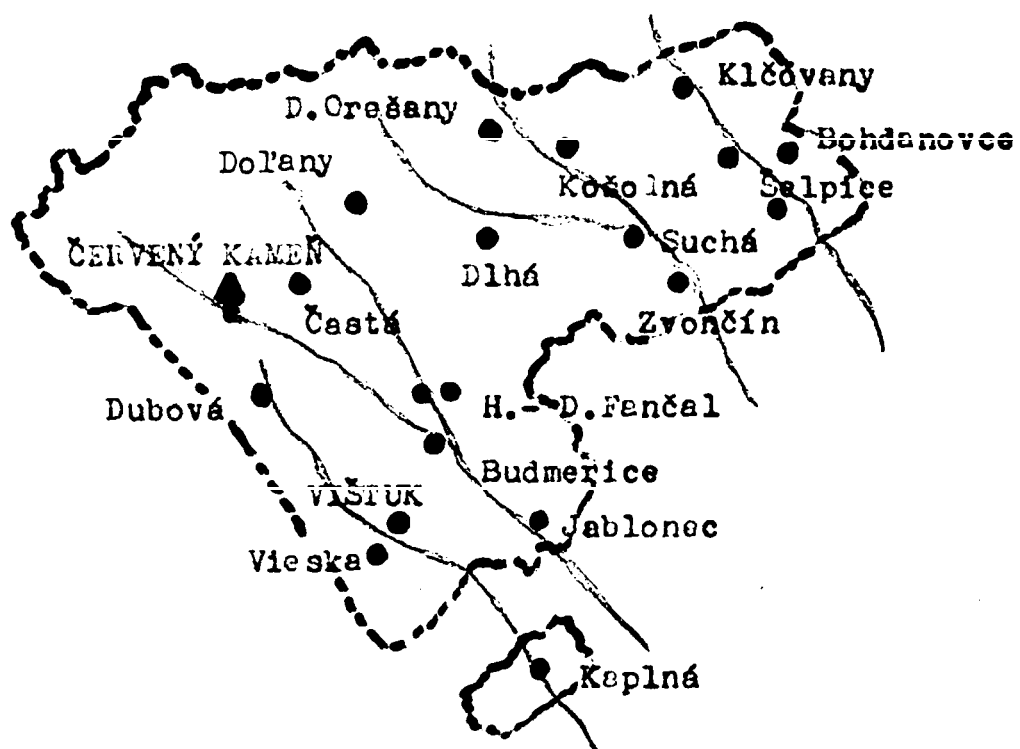
Z bohatého materiálu červenokameňského panstva vybrali sme len niektoré state, dotýkajúce sa Vištuka. Tak podľa súpisu panstva z roku 1559 (urbár) pomery na panstve nie sú najlepšie, vrátane robotových prác.(11). Práce boli limitované v štyroch prípadoch. Tak napr. sedliaci z Vištuka boli povinní tri dni orať, siať a žať na pánskom, sedliaci z Dubovej dva dni vyvážať hnoj, sedliaci z Košolnej a Suchej boli povinní okolo Vianoc dovážať na hrad po jednom voze dreva, atď.

Na tomto rozľahlom území Červenokameňského panstva bolo viacej rybníkov. Spomínali sme už dva vištucké. Bol to Horný rybník a Dolný rybník. Tieto dva rybníky boli najväčšími na celom panstve.

Horný rybník mal plochu okolo 140 jutár a ležal v severozápadnej časti, poblíž chotára Dubovej. Dolný rybník na ploche 20 jutár bol juhovýchodne, smerom na Báhoň. Keď Dolný rybník po niekoľkoročnom suchu nemal dostatok prívodu vody došlo k opravám i reguláciám okolia, až sa dosiahol znovu zvýšený chov rýb, dosahujúci ročne až 60 žochov.

Okrem Vištuckých rybníkov boli rybníky pri Suchej, Košolnej, dva pri Dlhej, dva rybníky pri Budmericiach

Poddanské osady na panstve Červený Kameň v r.1543.

/Podľa práce J.Žudela, Hist.št.1973, s.157-159./

smerom na Častú a rybník Fančalský.

Vištucké rybníky boli opravované v rokoch 1555-1556, kedy boli aj hrádze upravené a spevnené.

Vinohradníctvo vo Vištuku bolo známe oddávna. Z počtových kníh Červeného Kameňa vysvitá, že v XVI. storočí dostal vištucký farský kostol isté podiely vína a to: v roku 1550 35 a 1/3 okovu, v roku 1551 13 a tretinu okovu, v roku 1552 48 a 3/4 okovov a v roku 1553 41 a 3/4 okovu vína.

V roku 1704 vojská Františka Rákoczyho II. rekvirovali vo Vištuku i blízkom okolí 475 okovov vína.

Vinohrady rozprestierali sa vo vištuckom chotári hlavne južne od obce, smerom na Šenkvice a niekedy ich plocha dosahovala takmer 100 jutár zeme. Dávnejšie vinohrady ležiace severne od obce časom zanikli.

Už skôr spomínaní chorvátski osadníci patria tiež do dejín Vištuka, tak aj okolitých obcí, ako napr. Dubová. V r. 1543 spomínajú sa títo osadníci pochádzajúci z Chorvátska v Dubovej. Nepáčilo sa im však v obci a pomýšľali na opustenie obce. Svoj úmysel aj čoskoro uskutočnili a zanedlho sa presťahovali do Vištuka, takže Dubová v roku 1550 bola takmer ľudoprázdna. V tom čase vo Vištuku okrem Slovákov bývali aj niekoľkí Nemci. Nemci sa však časom odsťahovali a zostavší si vzali za manželky Slovenky a naopak, takže nemecký živel rokmi úplne zanikol.

V roku 1894 pri úradnom rátaní obyvateľstva prihlásilo sa vo Vištuku 18 občanov k nemeckej národnosti a 13 k národnosti maďarskej (vrátane detí). Ako Chorváti hlásili sa 13 a za Slovákov 983 obyvateľov.

Napokon ešte niekoľko slov o skôr spomínaných osadách a obciach červenakameňského panstva, ktoré v priebehu rokov zanikli a dnes jestvujú už len miestne pomenovania, ako Vieska, Fančal (pôvodne Horný a Dolný) a Nemečanka (Nemčanka).

Hoci tieto zaniklé obce nie sú predmetom tejto práce, spomenieme ich aspoň informatívne pre blízkosť k Vištuku.

V I E S K A . Prvá písomná správa z roku 1291 zaznamenáva Viesku pod menom KUSVISTA, potom KUSFOLU, v roku 1296 KYSFOLUD, čiže Malá Vieska (či Vištuk), Malá dedinka, t.j. Vieska. Túto osadu v r. 1548 prevzal od Vilfganga Perndorfera Ján Bozy. V druhej polovici XVI. storočia bola Vieska vo vlastníctve Petra Tiborczyho, ktorý ju zanechal svojmu vernému služobníkovi Vavrincovi. Osada zanikla po požiari koncom XVI. storočia.

Lokalizáciu Viesky nevieme presne určiť. Vieme len to, že cirkevne patrila do farnosti Vištuk ako filiálka a ležala východne od Vištuka – za potokom.

F A N Č A L. Zlúčením stredovekej obce Fančal s intravilánom Budmeríc vznikol dnešný kataster Budmeríc. Obec Fančal ležala na ľavom brehu Štefanovského potoka. Po historicko-geografickom prieskume bol robený aj výskum archeologický v roku 1971, ktorý predpokladá zánik dvoch osád: Horného a Dolného Fančalu. Boli odkryté obilné jamy z nálezmi zo XIV. – XVI. storočia a výskumy z rokov 1972-1974 zistili aj stredovekú stavbu – kostola ! Pôdorys jednodňového chrámu románskeho (680 x 800 cm) so štorcovou svätyňou (400 x 440 cm), orientovaného SV –JZ. Šírka muriva kostola bola 150 – 160 cm. Na južnej strane sa našli aj hroby. Kostol bol postavený na mieste väčšieho pravekého sídliska. Najstaršie písomné správy o Fančale sú z roku 1291, kedy tu boli zeme tri (tres terre Fanchal) a na

jednej z nich bol postavený kostol zasvätený sv.Petrovi apoštolovi. V druhom Fančale (pravdepodobne v Dolnom) bol kostol Svätého Ducha. (12).

Zánik sa dáva do súvislosti s menom tyranského správcu červenokameňského panstva Ladislava Moreho, ktorý v roku 1528 dostal Fančal do zálohy od Alexandra Turzu.(14).

Pozoruhodná je aj správa nitrianskej kapituly z 13.júna 1313, kde sa uvádza fančalský kňaz (farár ?). (13).

N E M E Č A N K A . V najstaršej písomnej správe uvádza sa ako NEPTY (rok 1393).Nemečanka ležala v dnešnom katastri Šelpice (dnes miest. časť Bohdanoviec), západne od cesty Trnava – Šelpice.

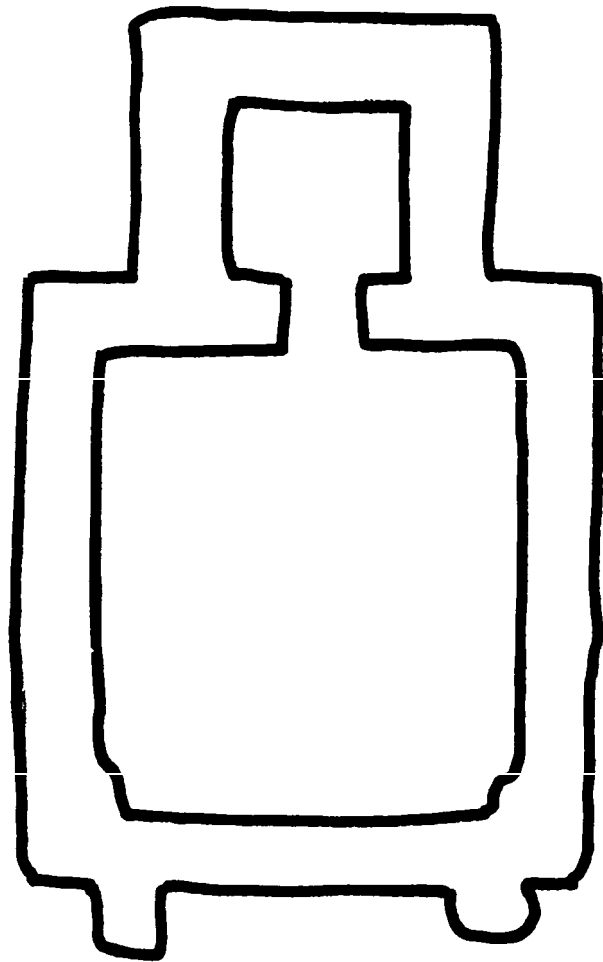
V roku 1543 sa vyľudnila a pustla hlavne za bojov medzi Ferdinandom I. a Jánom Zápoľským. V roku 1552 už nejestvovala.

.....

V 60- a 70-tich rokoch minulého storočia boli vo Vištuku väčšie požiare, ktorým padli za obeť mnohé staviská hlavne pre slamené strechy.

Začiatkom XIX. storočia okrem poľnohospodárstva v obci zaoberali sa obyvatelia aj vinohradníctvom, krajčírstvom, ženy a dievčatá veľa vyšívali, ba zaoberali sa aj čipkárstvom. Známe boli pekne zlatom a hodvábom vyšívané a zhotovované výšivky.

V roku 1949 bolo v obci založené Jednotné roľnícke družstvo.

Pôdorys románskeho kostola vo Fančale.

Najstaršia známa pečať obce Vištuk ja z roku 1591. Kovové razidlo pečatidla má veľkosť priemeru 30 mm. Dva vonkajšie kruhy majú uprostred text a v strede pečate je patrón obce: Najsvätejšia Trojica: vľavo Boh-Otec so žezlom a jablkom, vpravo Boh-syn s krížom a nad nimi uprostred Boh-Duch Svätý v podobe holubice.

Okolo v kruhu latinský text :
+SIGILIUM + S + OPPIDI + WISTOK + 1591.

III.POMENOVANIE VIŠTUK OD PRVEJ PÍ SOMNEJ SPRÁVY

Prvá listinná zachovalá správa uvádza Vištuk pod názvom VYSCHA (rok 1244).

V listine Ladislava IV., z roku 1287 je Vištuk ako VYSTA.

V listine ostrihomského arcibiskupa z roku 1313 Vištuk je písaný ako VISTA.

V roku 1337 v súvislosti s miestnym farárom je názov obce VISTOK.

V roku 1342 je v písomných pamiatkach označenie novšej časti obce ako NOGVISTA-Nový Vištuk.

V roku 1347 za metácie budínskou kapitulou obec nazvaná VYSTA.

V popise farností bratislavského archidiakonátu v roku 1390 je farnosť uvedená ako VYSTHACH a o sedem rokov neskôr ako VISTOK.

V cirkevnej vizitácii v roku 1561 čítame WISTOK.

Toto pomenovanie s istými obmenami zostalo trvalo.

V r. 1773: VISTUK, WISCHTUCH, WISSTUK

V r. 1776: WISTUK

V r. 1808: VISZTUK, VYSTUK

V r. 1863: VISZTUK, VISSTUK

Po roku 1873: VISTUK, nemecky WISCHTEICH

od roku 1907: pomadžarčene KÁRPÁTHALAS

od roku 1920: VIŠTUK. (15).

IV. OBYVATEĽSTVO VIŠTUKA.POČTY OBYVATEĽOV

Pôvodné obyvateľstvo obce bolo slovenské. Aj keď, ako je už spomenuté, prišlo do obce niekoľko rodín nemeckých, alebo osadenie Horváthov, obyvateľstvo zostalo v podstatnej časti slovenské a katolícke.

K obci oddávna patrili dve usadlosti, majere a to Fajdal a Silárd , ktorých obyvatelia sú pri rátaní obyvateľstva zahrnutí medzi obyvateľstvo obce Vištuk.

Aj vizitácia z roku 1561 hovorí „Catholicus cum populo“.

Písomnosti, pokiaľ sa vôbec zachovali, od XVII. storočia boli písané po slovensky. (16). Tak napr. isté osvedčenie obecné z 29.marca 1680 má takúto formu písania: „Wssem wubec y gednemu kazdemu, kterichby tento list wideli a nebo cztly...“ (16).

O zamestnaní obyvateľstva bola už skôr reč. Fényes vo svojej práci z roku 1851 uvádza: chov dobytka, málo vinogradov. (17).

Ďalej uvedené počty obyvateľstva sú čerpané z úradných vydaní maď.štatis.úradu v Budapešti, ako aj dáta zo štatistík prvej republiky a po roku 1945. Pri rokoch, kde sme mali údaje zo schématizmov, uviedli sme tieto, keďže obsahujú aj prípadné rozvrstvenie podľa vierovyznania.

V roku 1540 usadilo sa vo Vištuku 30 chorvátskych rodín.

V roku 1543 žilo v obci 49 rodín.

V roku 1597 v obci žilo 97 rodín.

Okolo roku 1600 žilo v obci do 100 rodín.

V r. 1720 bolo v obci 783 daňovníkov.

V r. 1828 763 obyvateľov, bývajúcich v 105 domoch.

V r. 1837 732 obyvateľov: 709 r.kat. 23 izr.

V r. 1848 726 obyvateľov: 699 r.kat. 27 izr.

V r. 1851 726 obyvateľov: 706 r.kat. 20 izr.

V r. 1857 746 obyvateľov: 730 r.kat. 10 izr. 6 ev.a.v.

V r. 1869 861 obyvateľov žilo 145 domoch

V r. 1880 919 obyvateľov

V r. 1894 1030 obyvateľov, 147 domov:

1018 r.kat. 1 ev.a.v. 11 izr.

V r. 1910 1493 obyvateľov: 1470 r.kat. 23 izr.

V r. 1915 1603 obyvateľov: 1575 r.kat. 4 ev. 1 helv. 23 izr.

V r. 1921 1535 obyvateľov.

V r. 1926 1580 obyvateľov: 1554 r.kat. 10 ev. 4 izr.

V r. 1930 1530 obyvateľov.

V r. 1937 1525 obyvateľov: 1504 r.kat. 17 ev. 16 izr.

V r. 1940 1670 obyvateľov v 304 domoch.

V r. 1944 1680 obyvateľov: 1663 r.kat. 16 ev. 1 helv.

V r. 1948 1847 obyvateľov: 1844 r.kat. 3 ev.

V r. 1961 1886 obyvateľov.

V r. 1970 1794 obyvateľov.

.....

Nie je bez zaujímavosti čítať, aké mená sa vyskytovali vo Vištuku v polovici XVI. storočia, ako sa nám zachovali v panských urbároch Červeného Kameňa (18).

(Mená uvádzame tak, ako boli zapísané)

Ywan Ribolitz
Nikolasch Ribolik
Petter Dechanitz
Iwan Dometricz
Juro Butricz
Urban Lehner
Steffan Schlowackh
Caspar Ferenntz und Simon
Urban Ochowi
Antol Suditz
Marco Optzitz
Juro Nikolitz
Barto Fragowitz
Nikolasch Dermian
Caspar Kuchericz
Peter Rusco
Martin Brunkha
Steffan Schwetz
Nikolasch Steffowitz
Martin Pastier
Iwan Malirich
Raico Thomitz
Lucas Schmolenitz
Berto Croatz
Petter Blasicz
Thomas Wiselko
Mattias Strigowitz.

V. FARNOSŤ. VIŠTUK V CIRKEVNEJ ORGANIZÁCIÍ.

K dejinám farnosti Vištuk azda veľa by povedali slová, vpísané do „História domus“. Kniha bola daná do spolku sv. Vojtecha, ale t.č. nie je tam.

Farnosť Vištuk patrila vždy do arcibiskupstva ostrihomského.

Po rozdelení arcibiskupstva na vikariáty (koncom XVIII. storočia) patrila farnosť do vikariátu trnavského.

V rámci archidiakonátov patrila vištucká farnosť vždy do archidiakonátu bratislavského. V bratislavskom archidiakonáte bol Vištuk v dekanáte pezinskom. Od roku 1914, kedy bol pôvodný pezinský dekanát rozdelený na tri dekanáty (Pezinok, Modra, Sv. Jur), patrila vištucká farnosť do dekanátu Modranského, kde patrili: Báhoň, Budmerice, Častá, Dubová, Modra, Šenkvice, Štefanová a Vištuk.

Od roku 1960 patrí farnosť do okresného dekanátu Bratislava-vidiek, dekanský obvod Pezinok.

V dávnejšej minulosti patrila do farnosti aj skôr spomínaná Vieska.

Po novom osídlení Dubovej koncom XVI. storočia patrila táto obec do vištuckej farnosti ako filiálka. Táto cirkevná organizácia trvala do roku 1781, odkedy Dubová patrila do farnosti v Častej. Od spomenutého roku 1781 Vištuk nemá filiálky.

Rok založenia farnosti vo Vištuku nepoznáme. Niektoré schematizmy, resp. literatúra uvádzajú rok 1332.

Pravda, tento letopočet nie je rokom erigovania farnosti, ale známou správou, kedy bol robený súpis farností a pod. Z tohto obdobia sa nám zachovalo aj prvé známe meno miestneho duchovného správcu – farára: Jána z roku 1337.

Súpis fár bratislavského prepošstva z roku 1390 uvádza farnosť vo Vištuku. Je to tzv. Kanižaiho súpis, kde je farnosť vo Vištuku uvedená ako Wischach.

V knihe inštrukcií Červeného Kameňa z roku 1542 je medzi poddanskými obcami, kde sú farnosti uvedený aj Vištuk. Podobne čítame aj v knihe počtov panstva v roku 1553 o farnosti.

Vzhľadom na doterajšie poznatky myslíme, že nie sme ďaleko od pravdy, ak dáme začiatok farnosti vo Vištuku do konca XIII. storočia, najneskôr však do prvých rokov storočia štrnásteho.

Patrón farského kostola – Najsvätejšia Trojica – bol aj patrónom obce. Tak je tomu aj na zachovanej obecnej pečati z roku 1591, kde je toto patrocínium zobrazené.

Tak sa zdá, že cirkevno-náboženský život vo Vištuku nenarušil veľmi ani šíriaci sa protestantizmus. Aspoň podľa mien farárov i známych archiválií katolicizmus sa v obci udržal pevne a trvalo.

V roku 1553 bola vo Vištuku postavená nová farská budova, 7.októbra 1553 bol zakúpený dom „pri rybníku“ za 41 fl. a 1 gr. a tu bola postavená nová farská budova.

O kaplánovi vo Vištuku vieme len z roku 1753. Bol ním Ján Smatana, neskôr farár v Lančári. Zemepáni napriek viacerým žiadostiam nesúhlasili s vydržiavaním kaplána, akiste z finančných dôvodov.

Keď v roku 1781 bola Dubová odčlenená ako filiálka, prestali aj žiadosti o zriadenie kaplánskej stanice.

.....

Farské matriky vo Vištuku boli vedené od roku 1710: matrika krstu, sobášov, pohrebov. V štátnom slov.ústrednom archíve v Bratislave sú uložené tieto vištucké matriky:

narodených za roky 1758 - 1862
sobášených za roky 1766 - 1874
pochovaných za roky 1766 - 1860

Tu treba azda poukázať na niektoré mylné dáta uvádzané v súvislosti s farnosťou i vedením matrik.

Schematimus ostr. arcibiskupstva z roku 1895 uviedol na rok 1810 – obnovu farnosti ! Podobne je uvedené (paroch.rest.) s rokom 1810 v schematizme 1900. Schematizmus z roku 1911 uviedol zas rok 1818 !

Farské matriky vedené od roku 1685 uviedli schematizmy z rokov 1849, 1857, 1944, matriky od roku 1682 vedené uviedli schematizmy na roky 1895, 1900, 1911, 1927, 1933 a 1938 !

.....

Na začiatku našich riadkov spomínali sme zemepánov – patrónov farského kostola i farnosti vo Vištuku. Boli to Fuggerovci, Pálfyovci. Rod Pálfyovcov zotrval ako patronát až po rok 1911. V roku 1911 patronátom bola Základina spravovaná uhorským ministerstvom kultúry. V rokoch 1919 – 1948 zase Ministerstvo kultúry ČSR.

.....

Farnosť Vištuk kryje sa s katastrom obce Vištuk.

Na severe hraničí s farnosťami Dubová, Budmerice, na juhu a juhovýchode je farnosť Báhoň, na západe farnosti Modra a Šenkvice.

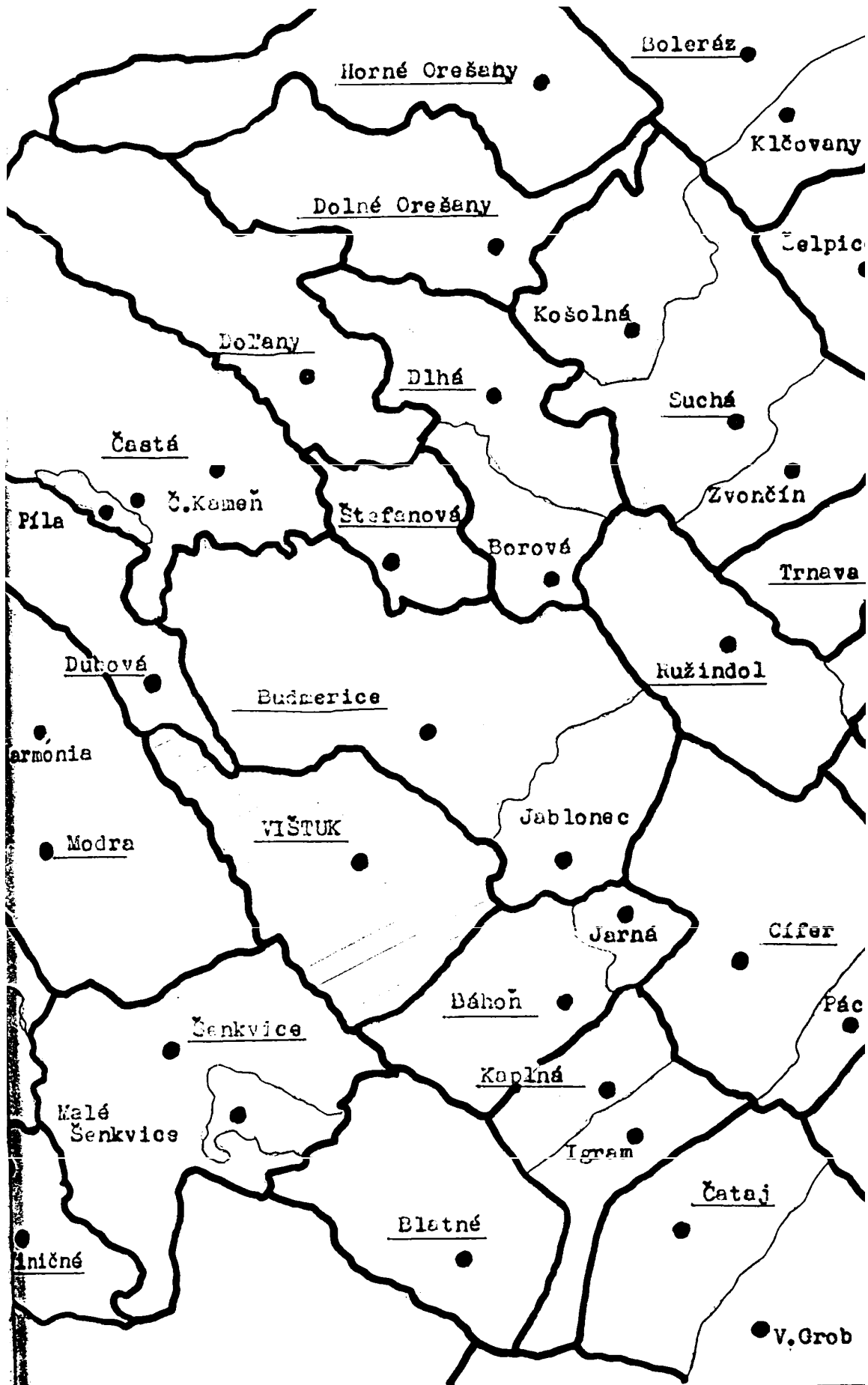
Farnosť Vištuk a okolité farnosti.

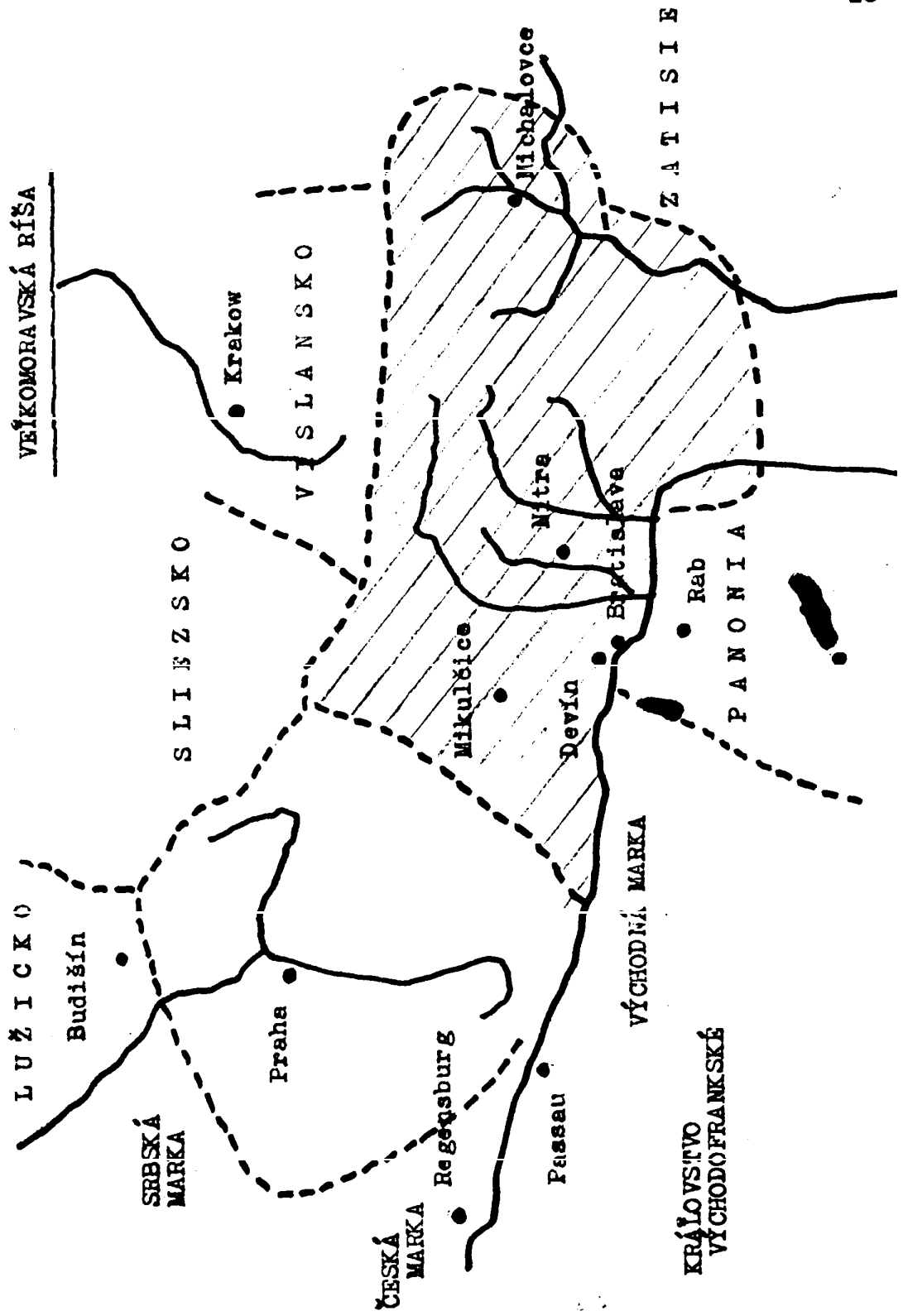
Katastrálne hranice obcí

ohraničenie farnosti

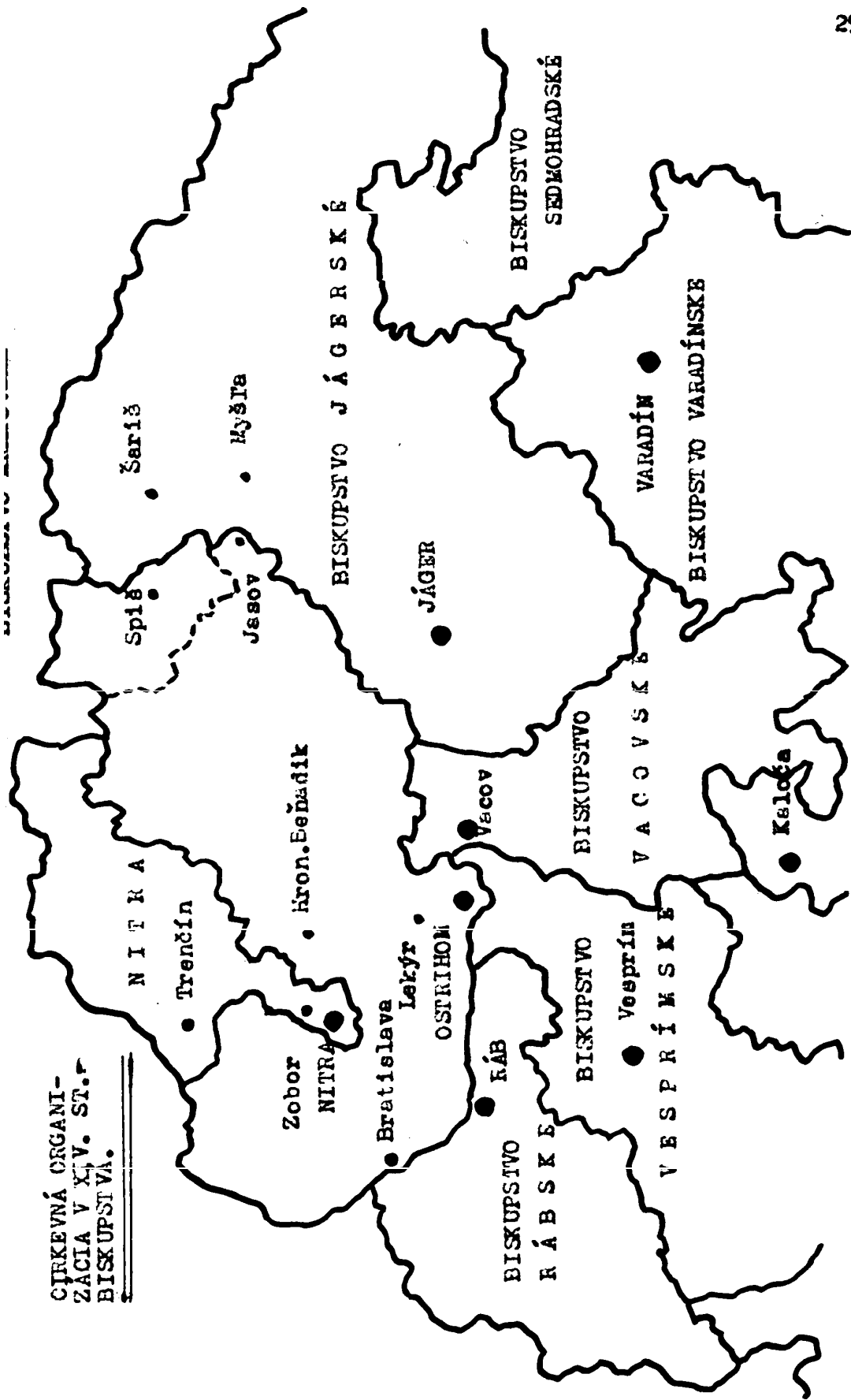
sídlo farnosti

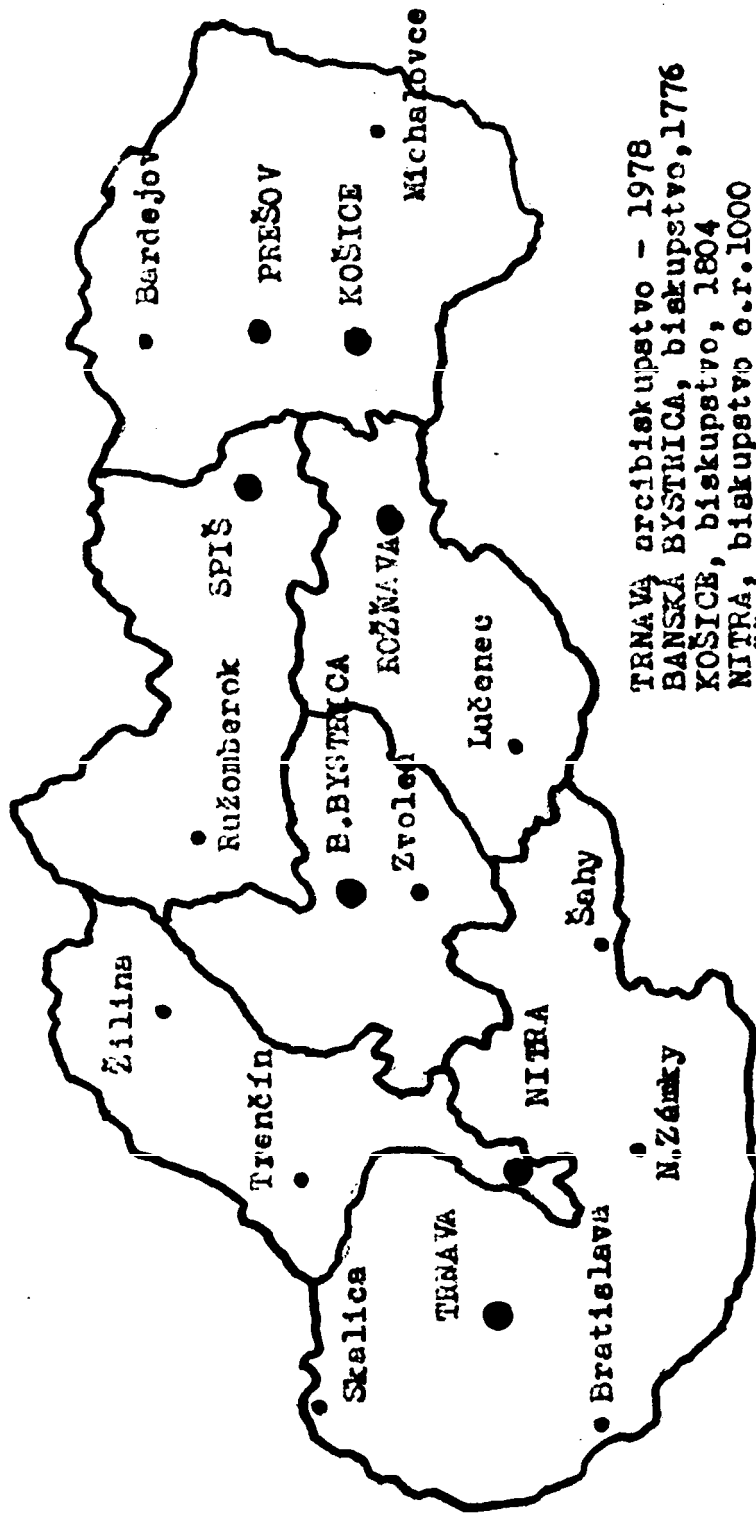

CIRKEVNÁ ORGANIZÁCIA V X. V. ST. BISKUPSTVA.

CIRKEVNÁ PROVINČIA SLOVENSKÁ

TRNAVA arcibiskupstvo - 1978
 BANSKÁ BYSTRICA, biskupstvo, 1776
 KOŠICE, biskupstvo, 1804
 NITRA, biskupstvo o.r. 1000
 ROŽŇAVA, biskupstvo, 1776
 SPIŠ, biskupstvo 1776
 PREŠOV, gr.kat.biskupstvo 1816

VI.DUCHOVNÁ SPRÁVA FARNOSTI,FARÁRI A ADMINISTRÁTORI

V nasledujúcich riadkoch podávame zoznam – mená miestnych duchovných otcov: farárov a administrátor farnosti Vištuk, pokiaľ boli zistiteľní.

- V roku 1337 JÁN, (Joannes sacerdos SS.Trinit.de Vistok)
-
- 1561-1562 Štefan POSEGENUS(Poseganus) uvedený vo vizitáciách z oboch rokov.
od 3.januára 1583 Ján KOTHOLIA (Kotholius)
- 1612 - Juraj BAJMOCZY. Neskôr farár v Žarnovici od r.1634 farár v Pezinku.
- 1629 - (farár z Vištuku. Záznam synody v Trnave) (19)
- 1630 – 1647 (?) Juraj SOMOLANI (Szomolányi),účastník cirkevnej synody v Trnave v r.1634,40 ročný 1648-56 farár v Trstíne, kde zomrel. V mariánskom kostole (Hájiček v Trstíne je nápis na pamiatku renovácie „R.D.GEORGVIS PAR. VISTOK“).
- 1647 – 1650 Juraj CHMEL. Študoval na Stephaneu v Trnave. V r.1654-55 farár v Slov.Grobe.
- 1650 - Jakub ZALESKÝ.
- 1677 – 1689 Eliáš TOMIČ (Tominič).1647 farár v Horných Orešanoch,1657 farár v Blatnom 1660 farár Vysoká pri Morave.
- 1685 –1687 Ján DUBNICKÝ, trnavský rodák. Študoval

na univerzite v Trnave, bakalár, magister
filozófie.5.V.1675 farár v Zavare,1678
kaplán v Trnave,1679 farár v Preseľanoch

1680 farár v Štefanovej,1685-1687 farár vo
Vištuku, od r.1687 farár v Rohove, od r.1689
znovu vo Vištuku (viď.d'alej!)

1687 – 1689 Ján KEREGOVICĎ (Kollekovič) V r.1656-
1659 farár v Trstíne, od r.1666 v Piešťanoch
od r.1678 vo Veselom, od r.1680 Borovciach,
Vo Vištuku pôsobil od mája 1687 do mája
1689,

5.VI.1689-19,VI.1690 Ján DUBNICKÝ (druhý raz).Tu zomrel
19.júna 1690

júl 1690-október 1690 Matej Baltazár MIKO. Pochádzal
z Turca. Študoval v Trnave na univerzite v roku
1643 bakalár filozofie. Od roku 1663 farár
v Budmericiach od r.1665 farár Modre, odr.1669
farár v Borskom sv.Mikuláši.

9.sept.1690-23.máj 1695 Tomáš KOLLICIUS (Collitius)
Teológiu študoval na Pazmaneu vo Viedni. Od
r.1653 farár vo Vrbovom, od r.1680 farár v
Krakovanoch ,od r.1690 pôsobil v Krásnej nad
Hornádom (Košice).Zomrel vo Vištuku 23.mája
1695.Vizitácia Št.Illyésa v r. 1694 ho uvádza
ako 63-ročného veku a 41 ročného kňaza.

21.sept.1695- 1705 Ján NECPALSKÝ.Vysv.1691.Kaplán v
Ružomberku Vo vizitácii z r.1699:34-ročný

dobrého života, dbá na breviár a knihy. Od r.1709 farár v Dobrej Vode.

10.augusta 1708-18.máj 1712 Ján GAJAN. Teológia na Pázmaneu vo Viedni. Od r.1707 farár v Šuranoch. 1708-1712 vo Vištuku. Potom farár v Dolnej Krupej, v r.1708-1712 vo Vištuku, potom farár v Modre, kde zomrel 12.apr.1745.

10.aug.1712-1714 Ján POLAKOVIČ, rodák zo Suchej n.P.V roku 1708 bakalár filozofie. V r.1712 administroval v Ružindole, potom 1712-1714 farár vo Vištuku. Od r.1714 farár Suchej. Zomrel v Kuchyni.

11.jún 1714-1731 Ján IZAKOVIČ, rodák z Dlhej. Študoval na univerzite v Trnave, bakalár filozofie, teologické štúdiá v seminári sv.Vojtecha (Adalbertinum) v Trnave. Krátky čas spravoval faru v Štefanovej, potom do r. 1731 farár vo Vištuku, kde v r.1728 renovoval miestny farský kostol Najsv.Trojice. Od r. 1731 farár v Budmericiach, kde v r. 1756 zomrel.

23.febr.1731-18.máj 1747 Tomáš KUBOVIČ, rodák zo Zohoru

Seminár študoval na Stephaneu v Trnave,1724 bakalár , v r. 1725 magister filozofie, teol.štúdiá na Pázmaneu vo Viedni. Od r. 1729 kaplán v Krakovanoch ,v r. 1731-47 farár vo Vištuku, od r.1747 farár v Modre, kde zomrel 16.nov.1759

19.máj 1747-15.jún 1768 Ján LAČNÝ. Narodený v Prievidzi, 15.apr.1742 vysvätený. Kaplán v Sokolovciach, administrátor v Štefanovej, v r. 1747-1768 farár vo Vištuku, kde zomrel 15.júna 1768 vo veku 51 rokov.

(Ján Smatana, kaplán vo Vištuku v r. 1753 do 11.februára 1754)

8.febr.1768-19.nov.1790 Juraj LAČNÝ narodený v Prievidzi študoval v Trnave, v r.1743 bakalár a o rok magister filozofie na univerzite. Teologické štúdiá v Budíne. Od r.1748 kaplán v Trstíne od r.1751 v Dubovci (Gemer),vo Vištuku farár v r.1768-1790,tu zomrel 19.nov.1790.

21.dec.1790-12.máj 1796 Ignác EGRI. Po štúdiách vo Viedni na Pázmaneu v r. 1779 ordinovaný. Kaplán v Börzsöny (Maďarsko),1781 kaplán v Banskej Štiavnici, od mája 1783 farár v Mysleniciach ,od r.1796 farár vo Vištuku, kde 12.mája 1976 zomrel.

13.jún 1796-14.marec 1828 Ján MIHÁLY. Nar. v r.1766 v Kuklove. Teol.štúdiá v Bratislave, od r.1791 kaplán v Pobeďíne, od r. 1794 v Pezinku od r.1796 farár vo Vištuku, kde 14.marca 1828 zomrel.(pochovaný na miest.cintoríne).

14.apr.1828-6.apr.1749 Jozef EGYED. Teol.štúdiá v Bratislave

Kaplán Bratislave-Nové mesto, od r. 1798 v Pezinku, od r. 1802 farár v Grinave, od r.1813 farár v Blatnom,1828-1849 vo Vištuku, kde 6.apr.1849 zomrel.

4.jún 1849-18.okt.1868 Ján MAJER st.,nar.27.mája 1787 v Smoleniciach.Vysv.15.aug.1815.Kaplán v Jacovciach, administrátor v Chropove, kaplán v Dlhej, Suchej, farár vo Vištuku v r. 1849-1868,kde zomrel 18.okt.1868.

okt.1868-3.dec.1884 Štefan PITROFF,nar.22.mája 1826 v Trnave. Teol.štúdiá v Ostrihome, vysv. v r.1851.Kaplán Streda n.Váh., Podolie.od r. 1856 administrátor Brezová p.Bradlom, od r.1859 farár v Dolných Orešanoch, od r.1868 farár vo Vištuku, kde zomrel 3.dec.1884.

1885-1886 Pavol BEDNÁR,nar.20.okt.1857 v Beluši. Teol.št. v Ostrihome, tamtiež vysvätený 29.júla 1881 Kaplán v Senici, Veľkých Levároch ,v r. 1885 –1886 administrátor vo Vištuku, od r. 1886 administrátor v Budmericiach, od r. 1890 farár v Horných Vašardiciach, kde zomrel.

1886-1907 Ján MARKOVIČ,nar.16.mája1857v Lovásovciach. Vysv. 30.júna 1880.Kaplán v Urminciach, od r.1881 kaplán v Holíči, od r.1882 kaplán vo Vieske n.Hron., od r.1884 kaplán v Budapešti -Köbánya ,potom vo Vištuku v r.1886-1907,od r.1907 farár v Krušovciach, od r.1914 dekan.

1907-1908 Celestín KUBICA,nar.10.júla 1878 v Plav.sv.Petri, vysv.14.marca 1902.Kaplán Krušovce,1907-1908 adm.Vištuk, adm.Hrachovište,od r.1913 farár Veselé, potom znovu Vištuk .(vid' ďalej)

- 1908-1930 Augustín BUDAVÁRY, nar. 26. febr. 1864 v Ružomberku. Vysv. v r. 1886 ako františkán. Od r. 1893 kaplán Častá, Šišov, v r. 1894 administrátor v Zelenči. Od r. 1902 farár v Mysleniciach, 1908-1930 farár vo Vištuku, do dôchodku. Zomrel vo Vištuku 26. mar. 1937
- 1930 Jozef ŠČEPKO, nar. 16. nov. 1893 v Podolí, vysv. 23. júna 1918. Kaplán v Seredi, 1919 kaplán v Piešťanoch, 1921 katechéta v Bratislave, v r. 1922 kaplán v Pobeďine, ThDr., kaplán Bratislava-sv. Martin, v r. 1930 administroval Vištuk, potom farár vo Veselom, 1933 farár Dolný Oháj, Stará Turá, assesor, farár v Nových Zámkoch, kde zomrel 2. okt. 1937 44-ročný.
- 1930 15. máj 1936 Celestín KUBICA (prvé pôsobenie v r. 1907 -1908). Tu aj zomrel 13. mája 1936.
- 1936-1979 Ján HOLEC, nar. 15. sept. 1902 v Krakovanoch vysv. 19. júna 1927. Kaplán Bernolákovo, 1928 kaplán a katechéta v Nových Zámkoch, od r. vikár ekon., od r. 1934 II. kaplán a katechéta v Nových Zámkoch. V r. 1936 – 1979 farár vo Vištuku. Odtiaľ do dôchodku.
- 1979- ThDr et PhDr Alexej IZAKOVIČ. Nar. 24. feb. 1908 v Borovej. Vysv. 3. júla 1932 v Olomouci Kaplán Holíč, 1933 Slovenský Meder, 1936

Nové Zámky, 1937 profesor, 1938 kaplán
Trnava-sv. Mikuláš, voj. duchovný, 1944
administrátor Majcichov, diec. riaditeľ SKM,
1945 duchovný v Bratislave, ústav Ochrana
P. Márie, kaplán Bratislava-dóm, profesor
náboženstva, 1947 adm. Bratislava Najsvätejšia
Trojica, 1947-1949 mimo pastoraácie, 1949
kaplán Skalica, 1950 mimo pastoraácie, 1961
inv. dôch. 1963 správca fary Dolné Voderady
n.o. Trnava, 1979 správca fary vo Vištuku.

VII. O STAROM KOSTOLE

O pôvodnom kostole – farskom – vo Vištuku máme len veľmi skromné správy.

Podľa rôznych listín však vieme, že jestvoval už v XIV. storočí, z čoho môžeme usudzovať, že mohol byť už aj koncom XIII. storočia, možno aj skôr.

Staršia literatúra, i keď skromná, hovorí o gotickom farskom kostole Najsvätejšej Trojice vo Vištuku a pripomína, že patrón kostola bol aj patrónom obce.

Zo zachovalých dát uvádzame aspoň to najpotrebnejšie, ako príspevok k bývalému kostolu:

Začiatkom XVI. storočia bol kostol „veľmi chudobný“. Preto predstavenstvo obce v roku 1552 žiadalo ústami istého Krištofa Kreuzu (možno richtára) ostrihomskú kapitolu i panovníka o odpustenie platenia desiatkov aspoň na dobu päť rokov a takto získané desiatky venovať kostolu. Vec sa akiste priaznivo vybavila, lebo vieme, že Kreuz dostal 2 florény podpory a desiatky nemuseli byť odvedené. Tu načim pripomenúť aj tú skutočnosť, že patróni kostola-zemepáni - v tejto dobe nemali veľkú starosť o kostol, čo zapríčiňovalo do istej miery aj šíriace sa novátorstvo, ku ktorému sa ne jeden z pánov Červeného Kameňa prikláňal, ba našli sa aj medzi úradníkmi prívrženci novotárskych myšlienok a prúdov.

V cirkevných vizitáciách z rokov 1561 a 1562 uvádza sa farský kostol s okolitým cintorínom (19).

Začiatkom XVII. storočia boli robené na kostole nejaké opravy. V rokoch 1615-1616 ich vykonal František Koldner, murársky majster Pálffyovcov z Častej. Tu sa dozvedáme, že kostol mal „štvorcovú, či hranatú“ svätyňu.

Vo vizitácií z roku 1634 je len málo zmienok o kostole, zväčša opakovaných, ako napr. že kostol je farský, zasvätený Najsvätejšej Trojici a okrem hlavného oltára má dva bočné oltáre.

Gotický farský kostol vo Vištuku bol v roku 1728 renovovaný z podnetu miestneho farára Jána Izakoviča (1714-1731). On dal uliat' aj jeden zvon pre vežu kostola. V tom čase totiž na veži bol len jeden zvon z roku 1668.

V tom čase v kostole bol hlavný oltár, dva bočné oltáre, drevený chórus a dva bočné chórusy.

Vizitácia z roku 1754 hovorí, že kostol je obnovený zvonku i zvnútra a v múre svätyne je pastofórium(20) , ďalej je zmienka o krásnej pozlátenej monštrancii, ktorá je 50 cm vysoká (21).

Batthyánovská vizitácia (1771) okrem iného uvádza: Jedna zlatom, striebrom a hodvádom vyšívaná kazula s dvoma zlatými stuhami, iná zlatom a striebrom zdobená kazula, ďalšia s modrými a žltými výšivkami, damašková so stuhami, jedna zamatová kazula s vyšitým obrazom Pána Ježiša (starého slohu), dve zachovalé strieborné tepané konvičky na víno a vodu, ktoré majú ozdobu gréckymi literami alfy a omegy (22).

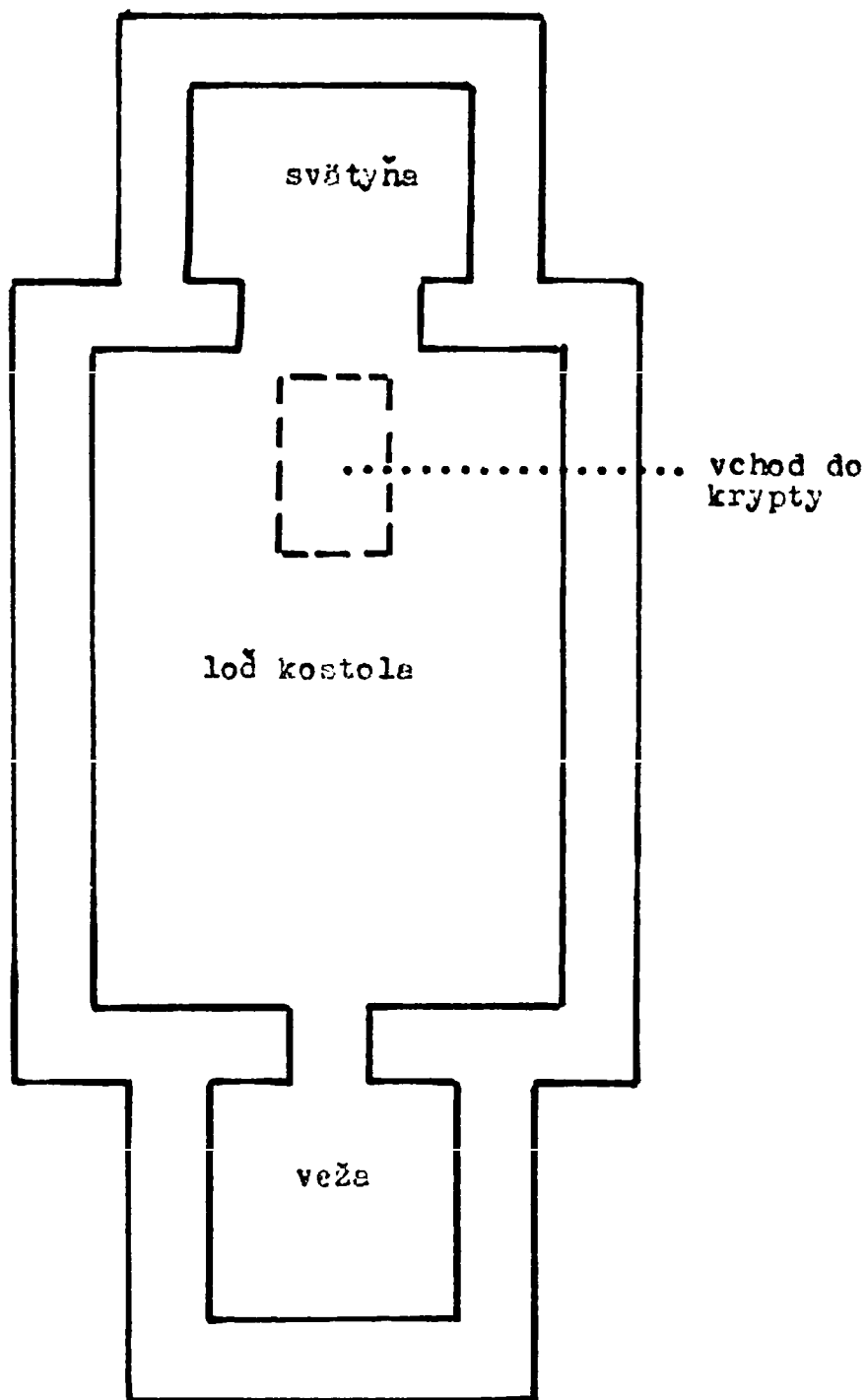
Stará krstiteľnica mala na povrchu osembokú kupu.

Pod kostolom bola krypta. Krypta bola v 80-tých rokoch, počas úprav a kladenia novej kostolnej dlažby prezretá. V krypte sú 4 hroby, avšak nevieme zistiť, kto tu bol pochovaný.

*

V zbierkach Slovenského národného múzea v Martine je drevená socha Panny Márie z farského kostola vo Vištuku. Panna Mária má na ľavej ruke Ježiška, korunovaného, ktorý v ruke drží jablko. Plocho vyrezávaná socha je vzadu neopracovaná, polychrómia je farbami: červenou, modrou a

žltou. Soška je 32 cm vysoká, pochádza od neznámeho autora z konca XVIII. storočia (23).

Pôvodný kostol. Pokus o rekonštrukciu.

VIII. FARSKÝ KOSTOL.STAV.

Na mieste pôvodného kostola Najsvätejšej Trojice vo Vištuku, bol v rokoch 1795-1798 postavený nový kostol, dodnes zachovaný.

Tento farský chrám bol roku 1800 slávnostne konsekrovaný tit.biskupom belgradským a samarienským, kapitulným vikárom ostrihomským Jozefom Viltom.

Farský kostol Najsvätejšej Trojice vo Vištuku je jednolod'ový, obdĺžnikového pôdorysu s užšou svätyňou a predstavenou vežou.

Veža kostola je zo skoršej kostolnej stavby, kým vonkajšie oporné piliere sú zo začiatku XIX. storočia.

Hladké fasády kostola sú členené lizénovým rámovaním. Lod' kostola je zvonku spevnená po oboch stranách 4 a 4 opornými piliermi siahajúcimi až po rýmsu.

Na oboch stranách muriva lode sú po tri+tri väčšie okná, na svätyni sú po jednom okrúhlom okne na lome a ďalšie okno na ľavom múre.

S v ä t y ň a trojbokého záveru na východnej strane kostola. Tu na pravej strane (južnej) je pristavená sakristia.

V e ž a štvorcového pôdorysu je v hornej časti osemboká. Je z pôvodného kostola, teda najstaršou časťou kostola i stavbou celej obce.

V dolnej časti veže je hlavný vchod do kostola. Nad vchodom užšie štrbinové okno a v druhej etáži tri goticky lomené okná umiestnené na čelnej a dvoch bočných stranách. Vo výške ukončenia týchto okien začína osemboká veža. Bočné hrany sú takmer o polovicu užšie.

Tu sú pri začiatku na dvoch výstupkoch umiestnené pieskovcové barokové sochy sv. apoštolov Petra a Pavla. V hornej časti veže je spredu trojité okno, po stranách vedľa seba po dve hore zaoblené okná.

Veža je ukončená rímsou, ktorá na rohoch je rovná, potom v strede stien prechádza v polkruhovitú zaoblenie. Nad rímsou začína vyššie zastrešenie, riešené osembokým hore sa zužujúcim hranolom. Na vrcholci veže je guľa, z nej vychádza železný dvojité kríž.

Na pravej strane prízemnia veže je menšia, šikmo zastrešená prístavba vchodu na vežu.

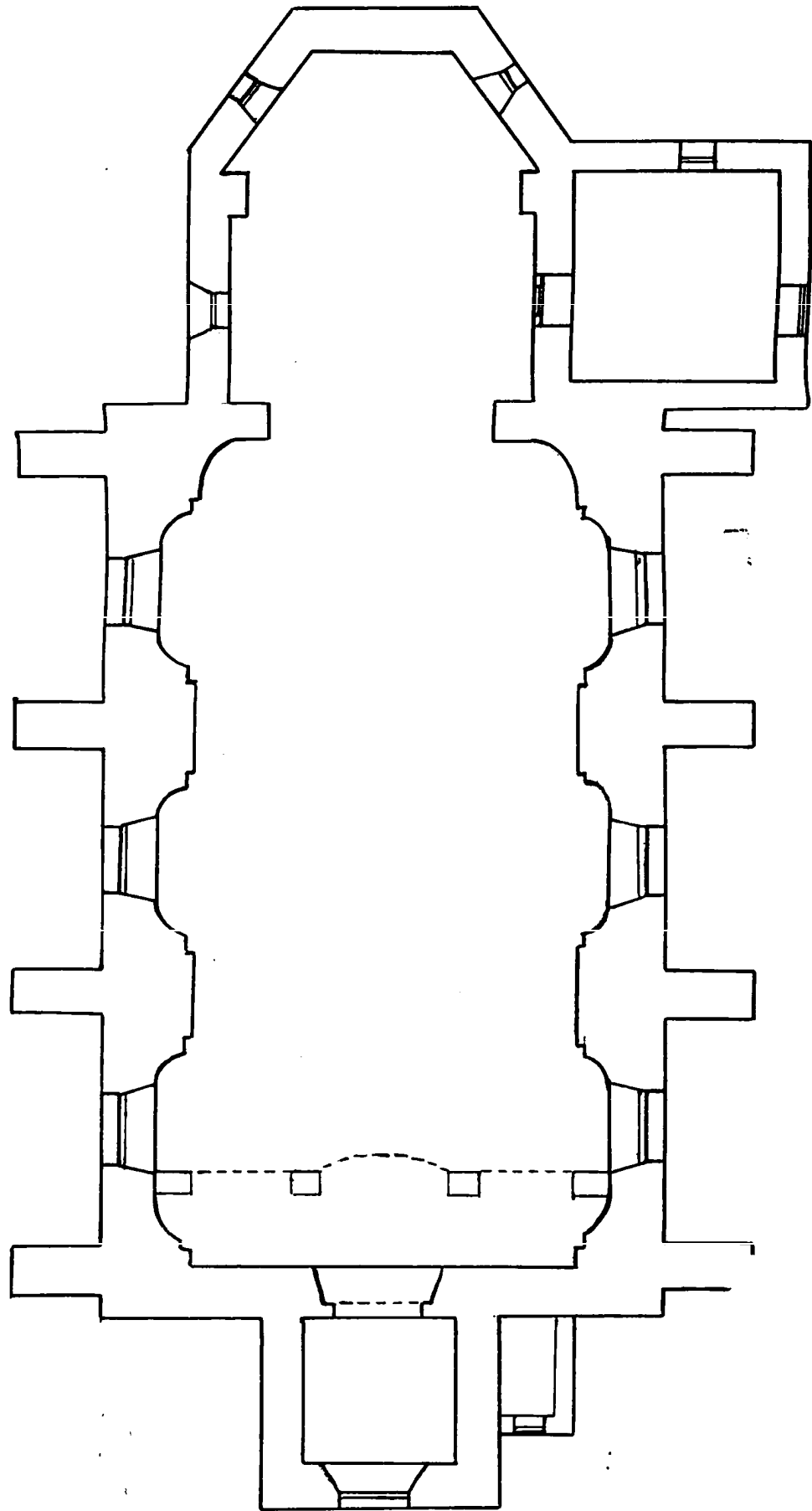
K svätyni je pristavená sakristia štvorcového pôdorysu so stanovou strechou.

Ku hlavnému vchodu farského kostola vedie päť stupňov mierne zaoblených schodov, ktoré sa smerom hore zužujú. Rovná plocha pred hlavným priečelím má ozdobnú ohradu, ktorá prechádza na obe strany. Z oboch strán sú tiež stupne schodov.

Na ľavej strane od vchodu do kostola je na stene pripevnený drevený kríž s korpusom. Tri ramená kríža sú ukončené trojlaločne, na spôsob tzv. d'atelinových krížov. Pod korpusom je v dreve vyrezaný kalich.

Kostol má pruskú klenbu. Pásky klenby prechádzajú a dosadajú na zdvojené pilastre. Medzipilastrové priestory lode kostola tvoria mierne, do polkruhu zaoblené vtiahnuté priestory. Medzi pilastrami sú rozmiestnené okná.

S v ä t y ň a. Hlavný oltár je drevený, postavený v strede trojbokého záveru svätyne, ktorá je zvnútra zaoblená. Tri časti stĺpcovej architektúry sú plné zlátených ozdôb a miniatúr, hore zaoblené, všetko na barokový spôsob. Na strednej a najväčšej i najvyššej časti je maľba Najsvätejšej Trojice: Boh Otec s vesmírom v podobe gule, Boh Syn s krížom a Boh Duch svätý v podobe holubice.

Na pravej časti oltára je obeta Melchizedecha, na ľavej časti obeta Abraháмова. Svätostánok umiestnený trochu v popredí, má bohato zlátené ozdobné prvky, na štíte kríž a po stranách modliacich sa anjelov.

Celý oltár je bohato zdobený a zlátený a hoc je novší, priliehavo zapadá do interieru kostola.

Hlavný oltár bol zhotovený a sem umiestnený v roku 1928 B.Bekom z Kutnej Hory, nákladom Michala Čajkoviča, jeho manželky a veriacich, o čom svedčí nápis na chrbte oltára:

S OBETAVOSTI
MICHALA ČAJKOVIČA
A MANŽELKY
ANGELY MINARIKOVEJ
A VERIACICH VYŠTUCKÝCH
DAL POSTAVIŤ OLTÁR TENTO
AUGUSTÍN BUDAVÁRY
SKRZE REZBÁRA
B.BEKA
Z KUTNEJ HORY
V ROKU 1928

Pred hlavným oltárom je nový obetný stôl, ambón a sedile. Ich rozmiestnenie siaha takmer po stupeň pod triumf.oblúkom kostola.

Po pravej strane je vchod do sakristie. Nad dverami je olejomaľba Najsv.Trojice z predchádzajúceho hlavného oltára. Na pravom pilieri je prvá maľba krížovej cesty, ktorá pokračuje v lodi chrámovej.

Lod' kostola.

Na ľavej strane zaobleného muriva záveru lode je bočný oltár Božského Srdca Ježišovho so sochou. Po stranách sú sošky

klaňajúcich sa anjelov.

Na pravej strane je bočný oltár Nep.Srdca Panny Márie a po stranách sochy: (vľavo) sv.František Asiský,(vpravo) sv.Jozef.

poblíž tohoto oltára je krstiteľnica. Pôvodná časť krstiteľnice pochádza zo starého kostola. Spodnú časť tvorí základná doska z ktorej vyrastá noha a na nej rozložená nádoba. Táto časť je z mramoru. Kryt je novší s valcovitou stienkou a jednostupňovou rovnou strieškou, kde je umiestnená plastika krstu Pána Ježiša sv.Jánom Krstiteľom.

Na ľavej strane , na prvom zdvojenom pilieri je umiestnená kazateľnica. Jej drevená konštrukcia je z minulého storočia. Zadná stena i rečníšte sú ozdobené vyrezávanými plastikami, ktoré sú zlátené. Strieška primerane formovaná a zdobená má na vrcholci má sošku sv.Michala archanjela a atribúty: Desatoro (tabule), trúby, kríž. Vpredu rečníšťa je plastika Dobrého Pastiera.

Na stenách lode kostola je rozmiestnených niekoľko sošiek na podstavcoch a staršie cenné olejomaľby: oproti kazateľnice je veľká maľba „Svätá rodina“, na druhom pilieri „Bolestná Panna Mária“, na ľavej strane maľba zobrazuje Juditu, ktorá na miske nesie hlavu sv.Jána Krstiteľa pred Herodesa. (24). Všetky tieto maľby, ako aj najsv.Trojica vo svätyni majú luisézne rámy a pochádzajú zo začiatku XIX. storočia.

Tento stav interiéru kostola je po predchádzajúcich úpravách, ktoré nasledovali po mnohých a rôznych opravách, renováciách a reštauráciách – aj sôch, krížov a p.

Obrazy krížovej cesty sú rozmiestnené od pravého piliera vo svätyni, pokračujú na vnútorných zaoblených stenách medzi piliermi (pod oknami) na jednej i druhej strane kostola.(7+7).

V zadnej, západnej časti kostola je chór kostola, spočívajúci na dvoch krajných výbežkoch muriva a dvoch stĺpoch – podperných. Vpredu chóru je drevená ohrada, ktorá je v strede mierne vypuklá.

Okná v lodi kostola: Zo šiestich okien sú dve bezfarebne zasklené, kým ostatné sú farebné aj s nápismi darcov.

Prvé okno vpravo – farebné – sv.Cyril a Metod, nápis: „NA PAMIATKU OD AMERICKÝCH ROBOTNÍKOV 1911“

druhé okno nie je farebné

Tretie okno – farebné – Nepoškvrnené Srdce P.Márie, text:

NA PAMIATKU SVOJHO
KŇAŽSTVA 1886-1911
AUG.AND.BUDAVÁRY.

Tretie okno - farebné sv.Katarína, text:

KU CTI SVATEJ PATRONKY VENOVALA
KATARINA HORVATH,ROD.MORAVCSIK 1911.

Výmal'ba kostola :

Steny a piliere sú tónované.

Strop svätyne: podelený vo dve polia – má maľby:
anjeli

kríž – v rohoch štyria evanjelisti (Martúš, Marek, Lukáš, Ján).

Strop kostolnej lode: prvé pole: Najsv.Trojica, po stranách: žatva a vinobranie.

druhé – stredné – pole: P.Ježiš dáva moc-kl'úče, zázračný rybolov.

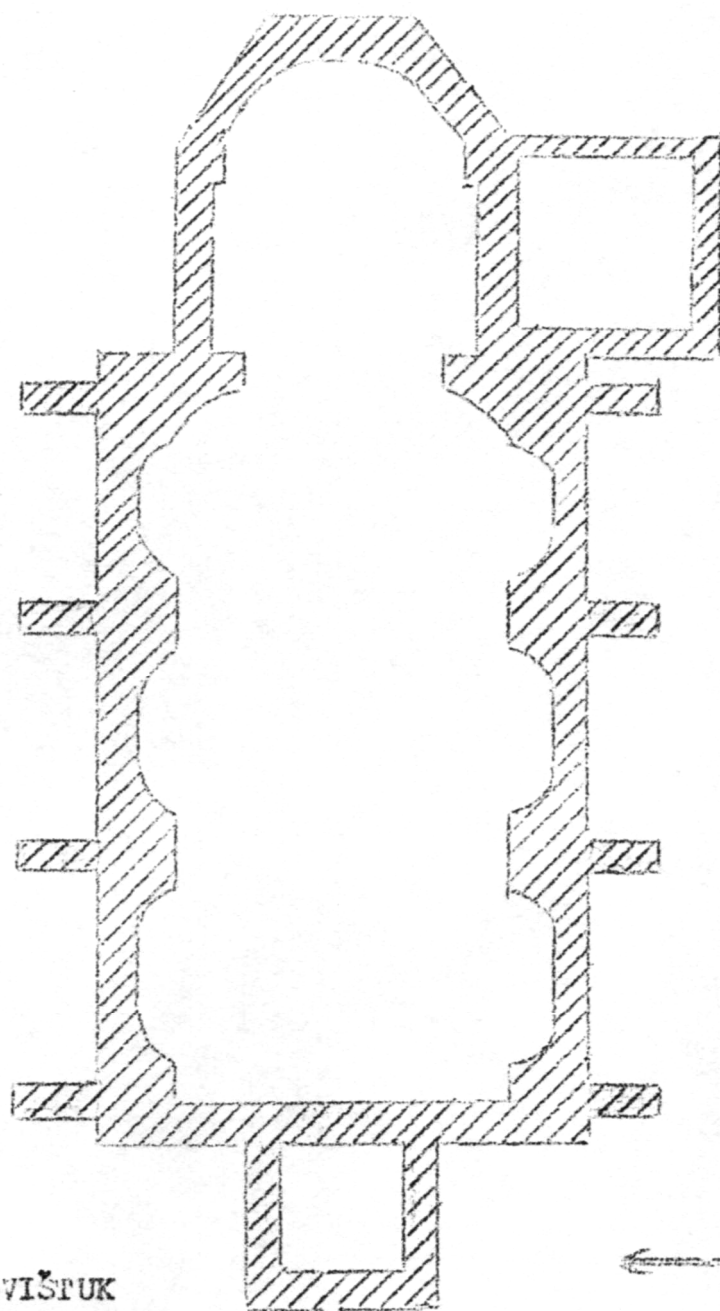
tretie pole: Zvelebovanie Pána spevom a hudbou: sv.Cecília za organom.

Niektoré miery kostola:

Dĺžka kostola : 34,00 m
Najväčšia šírka 12,70 m

Dĺžka: svätyňa : 9,00 m
lod' 20,80 m
veža 4,20 m

Šírka: svätyňa : 8,70 m
lod' 12,70 m
veža 5,30 m

PŮDORYS KOSTELA
NAJSV. TROJICE - VIŠŇUK

- stavba z XIII-XIV. storočia
- stavby z XIX. storočia
- stavba z r. 1795-1798

Z prác v rokoch 1979 – 1984

Tu chceme poukázať aspoň niekoľkými slovami, teda stručne na práce, ktoré sa uskutočnili v priebehu posledných päť rokov:

Očistenie a obnova hlavného oltára
očistenie, obnova bočných oltárov
renovácia všetkých sôch a sošiek (aj na oltároch)
obnova kazateľnice
renovovanie štyroch farebných okien, prefarbenie
nová kamenná dlažba v celom kostole
nové schody na chór (namiesto drevených-železné)
renovácia a zosilnenie hlasov organa
nové dvere v celom kostole (na chór, do sakristie a p.)
oprava strechy, nové rýny
oprava a obnova vonkajších priečelí kostola, nátery
oprava veže, nátery
očistenie, opravy a spárovanie oporných pilierov(8)
elektrifikácia zvonov (elektrické zvonenie)
nový obetný stôl, ambón, sedle
reštaurovanie dreveného kríža (pri obetnom stole)
obnova hasičskej zástavy (maľba s legendou SLÁVA
BOHU – POMOC BLÍŽNEMU 1922 – 1927)

Okrem týchto, aspoň stručne uvedených, predsa však rozsiahlych prác treba poukázať aj na práce a opravy a obnovy prednej časti farskej budovy, zariadenia knižnice, zavedenie vodovodu, čiast. reinštalácie električky a rozsiahla úprava záhrady a dvora.

S pomocou Božou – plánuje sa premaľba celého kostola a nové kostolné lavice.

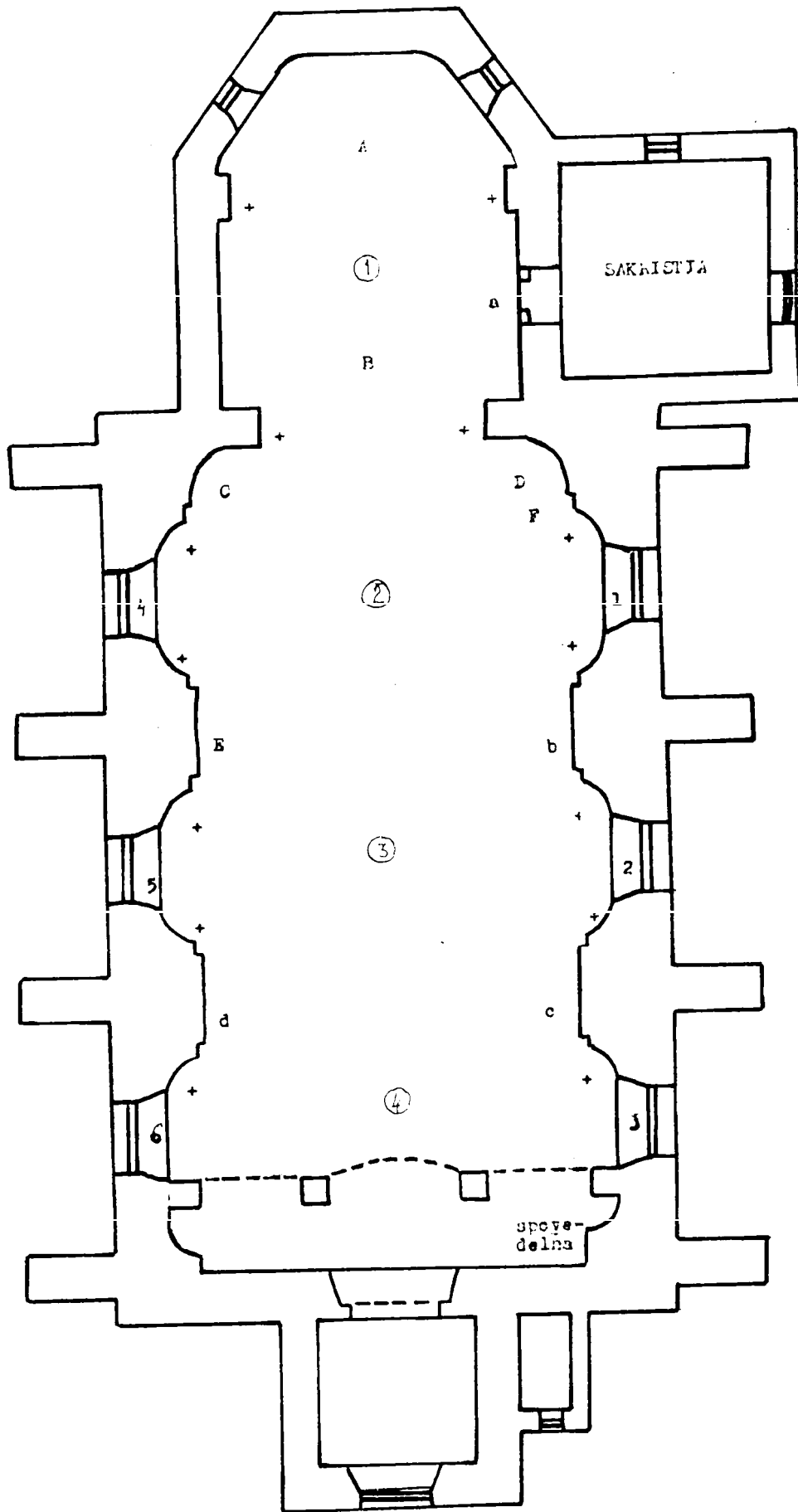
INTERIÉR FARSKÉHO KOSTOLA VO VIŠTUKU:

(texty k nasledujúcemu náčrtu pôdorysu kostola)

- A – Hlavný oltár Najsvätejšej Trojice
  - B - Nový obetný stôl, ambón, sedile
  - C - Bočný oltár Božského srdca Ježišovho
  - D - Bočný oltár Nep.Srdca Panny Márie
  - E - Kazateľnica
  - F - Krstiteľnica
-
- a - maľba Najsvätejšej Trojice nad dverami do sakristie
  - b - maľba Svätej Rodiny
  - c - maľba Sedembolestná Panna Mária s Pánom
  - d - maľba Judity pred Holofernom
-
- 1 - farebné okno : Sv. Cyril a Metod
  - 2 - stredné okno vpravo
  - 3 - farebné okno : sv.Jozef
  - 4 - prvé okno vľavo
  - 5 - farebné okno : Nep.srdce Panny Márie
  - 6 - farebné okno : sv.Katarína

výmaľba: 1: anjeli
            kríž, štyria sv.evanjelisti
            2: Najsvätejšia Trojica, vinohrady, žatva
            3: Zázračný rybolov , moc kľúčov
            4: anjeli, sv.Cecília za organom

+ krížová cesta

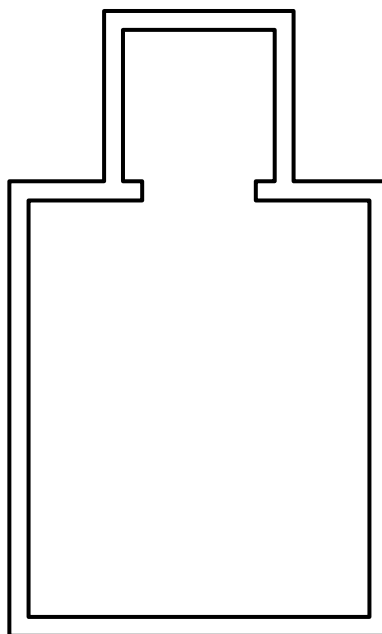

IX. KAPLNKY. KRÍŽE. SOCHY. CINTORÍN.

Skôr, ako by sme poukázali na terajší stav pripomenieme, že od začiatku XVII. storočia bola v obci kaplnka sv.EGYDA.

Túto kaplnku uvádza už cirkevná vizitácia z r.1634 i ďalšie. Spomína sa v nich, že kaplnka bola votívnou kaplnkou Pálfyovcov a donátorom kaplnky bola manželka Mikuláša Pálfyho Eleonóra Mária rod. Harrachová(+1679), ktorá dala vybudovať kaplnku z vd'ačnosti za troch zdravých synov (Mikuláša, Jána, Františka).

Na sviatok sv.Egyda (1.september) prichádzali do obce nielen hostia, ale aj pútnici z bližšieho okolia. Pri tejto príležitosti zemepáni pohostili všetkých prítomných. Koncom XVIII.storočia kaplnka bola zanedbaná a začala pustiť.

Pôdorys
kaplnky podľa literatúry

Kaplnka sv.Egyda bola renovovaná až v r.1797 zo základiny miestneho rodáka Michala Maurovitiusa, jágerského kanonika a prepošta (1576-1638). Časom však kaplnka zostala bez starostlivosti a zub času vykonal svoje.

V druhej polovici XIX. storočia bola na tomto mieste postavená nová kaplnka ku cti sv.Anny, matky Panny Márie. Táto kaplnka bola naposledy opravená v lete roku 1984.

Zo začiatku XIX. storočia pochádza kaplnka sv.Vendelína.

Na dolnom konci obce, smerom na Báhoň je socha Najsvätejšej Trojice. V roku 1980,zo soboty na nedeľu pred sviatkom Najsvätejšej Trojice neznámy páchatel' sochu veľmi poškodil. O týždeň nato sochu znovu niekto poškodil. Verejná bezpečnosť páchatel'a nezistila. Farský úrad však ešte v tom roku na jeseň dal sochu obnoviť a dôkladne opraviť.

V obci dali miestni veriaci ako aj farári v minulosti postaviť sochu sv.Floriána, sv.Jána Nepomuckého a sv.Urbana.

Uprostred obce, na námestí, je socha Panny Márie. Socha je umiestnená na vyššom stĺpe. Na podstavci tabuľka s týmto textom:

Ó MÁRIA
BEZ POŠKVRNY POČATÁ
ORODUJ ZA NÁS !

-
POSTAVIŤ DALI
MARTIN RADAKOVICS
A MANŽELKA JEHO ANNA
V ROKU 1906

Okolo sochy je železná ohrada. Aj táto socha bola opravená miestnymi veriacimi.

Vľavo od farského kostola ja na vyššom mieste pamätník obetiam prvej a druhej svetovej vojny. Na masívnom podstavci je umiestnená socha anjela skláňajúceho sa nad zomierajúcim vojakom. Na stĺpe sú na mramorových tabuliach mená zomrelých vojakov z obce.

Vpravo od kostola i za kostolom rozkladá sa miestny cintorín. Pred vstupom je masívny kamenný kríž z roku 1891. Pod Ukrižovaným Pánom je plastika Bolestnej Matky Márie a z jej srdca vychádzajú meče bolesti. Tento kríž bol tiež v r.1984 očistený a na bielo natretý.

Na spomenutom cintoríne sú pochovaný viac i menej známi veriaci a medzi nimi aj 31 rokov tu pôsobiaci farár Ján Mihály, ktorý zomrel v roku 1828. Nad hrobom je pomník s týmto nápisom:

IOANNES MIHÁLY
PER ANNOS XXXI
ECCLESIAE VISTUK
FIDELIS PAROCHUS
XIV.MARTII
AETATIS ANNO LXII
E VIVIS EREPTUS
IN DOMINO REQVIENSCAT
ET INTER SANCTOS IPSIVS
RESUSCITATUS RESPIRET

Niekoľko starých železných aj drevených krížov nájdených na cintoríne bolo uložených na farskom dvore. Medzi nimi a z dreva vyrezávaný, na ktorom bol na strednom dreve

vyrezaný nápis, ktorého spodná časť uhnila, teda je bez letopočtu.

Pre zaujímavosť i rozmiestnenie textu uvádzame zachovalý text:

TU LEŽI
LANČARI
MAKDA
LENA
RODOM
TIBENS-
KA UM-
RELA VR
OKU SVO
JEHO...
VROKU
SVETA

.....

.....

Vieme, že už v predchádzajúcom farskom kostole bola krypta. Po postavení dnešného farského kostola vo Vištuku bola krypta ponechaná neporušene. Ako je už skôr spomenuté,

v kostole bola urobená nová dlažba. Pri jej kladení bola objavená krypta, prezretá a v nej nájdené štyri hroby – bez akéhokoľvek označenia.

Keďže vo Vištuku nebol kaštieľ, obec nebola zemepánskym sídlom, veď patrila pánom na Červenom Kameni, nemohli tu byť pochovaní členovia rodín panstva. Kryptu najskôr dal vyhotoviť niektorý duchovný-farár azda s tým, že sám bude v nej pochovaný.

Prvý o ktorom vieme, že zomrel vo Vištuku bol miestny farár Ján Dubnický (+19.júna 1690) a po ňom Tomáš

Kollicius (+23.mája 1695). Ďalší dvaja kňazi-farári, ktorí zomreli vo Vištuku boli: Ján Lačný (+15.jan.1768) a Juraj Lačný (+19.nov.1790). Ignác Egry zomrel v čase, kedy sa už pripravovala stavba nového kostola (+12.V.1796), no nemožno vylúčiť ani jeho pochovanie v spomenutej krypte.

Némethy vo svojom diele Series (viď.literatúru) neuvádza presnejšie miesto pochovania, podobne ani Nekrológium kňazov ostrihomskeho arcibiskupstva z rokov 1737-1900. Vo farskom archíve nenašli sme zmienky o mieste pochovania tu zomrelých kňazov a tak vieme len o hrobe miestneho farára Jána Mihályho na cintoríne.

Nemožno preto nateraz presne určiť, kto bol pochovaný v krypte kostolom.

X. FARSKÝ ARCHÍV.

Farský archív bol usporiadaný v roku 1981.

Listinný, dokladový a ďalší písomný materiál bol rozdelený do 16 skupín a uložený v miestnosti novozriadenej farskej knižnice.

Skôr, ako by sme poukázali na archív, pripomenieme cirk.vizitácie, ktoré sú známe z literatúry a ktoré sa nachádzajú v tunajšom archíve (chronologicky):

Vizitácie z r.1561 (podľa práce V.Bucka)

Vizitácie z r.1561 (podľa práce V.Bucka)

Vizitácia z r.1562 (podľa práce V.Bucka)

Vizitácia z r.1634 (podľa literatúry)

Vizitácia z 4.júna 1731 (Jelenfyho, v archíve)

Vizitácia z 19.mája 1756 (v archíve)

Vizitácia z 12.sept.1781 (v archíve)

Vizitácia z 5.augusta 1810 (v archíve)

Vizitácia z 12.júna 1822 (v archíve)

Vizitácie novšie v archíve fary: 19.máj 1912

29.sept.1926

1927,

1932,

1937

1942 a

1947.

Prvé farské matriky vo Vištuku boli dokázateľne vedené farárom Jánom Dubnickým od roku 1689.

Najstaršie zachovalé písomnosti sú z XVIII. storočia.

Uloženie a označenie farského archívu:

- I. Catalog.confimatorum, 1886, 1 zväzok

- II. Cirkevné Vizitácie (1731, 1756, 1781, 1810, 1822, 1912, 1926, 1927, 1932, 1937, 1942, 1947).
- III. Protokoly 1749-1792, 1787-1808, 1808-1828, 1820-46, Encykliky a príkazy arcibiskupské, Currenty 1842, opisy listín 1855.
- IV. Tlačené pastierske listy, obežníky (latinsky a slovensky), 1825-1826, 1859, 1867.
- V. Inventáre: kostola, majetkov, 1884-85, 1916-1943.
- VI. Majetkové záznamy a spisy. Dane, poplatky. Pozemno-knižné výpisy a pod. 1903-1939, 1940-1950.
- VII. Patronátne opravy, žiadosti. Opravy. Odobranie zvonov (1915-1917). Nové zvony – zbierky 1921-27. Pomník padlých (1928). Ohrada cintorína (1939). a pod.
- VIII. Omšové základiny. Sochy sv. Floriána, sv. Jána Nepomuckého, sv. Urbana. Základina farára I. Egryho 1. Testament Márie a Jozefa Fassang (1828). Testament Márie Polakovičovej (1830). Fundácie. Fundácia Pálffyovská-školská základina 1904-1925. Testamenty farára J. Mihályho. Písomnosti okolo Mihályho fundácií.- Pozostalosť Budmerického farára Št. Mráza.
- IX. Farské aktá (vrátane korešpodencie od r. 1834).
- X. Rôzna korešpodencia k došlej agende. (1908 a ď.)
- XI. Stanovy Kat. kruhu (1897). Združ. Božského srdca Ježišovho. Bratstvo sv. Ruženca. Apoštolát viery a ď.
- XII. Rôzna agenda k miestnemu chudobincu.
- XIII. Podacie knihy, poštové. Farské protokoly.
- XIV. Knihy počtov. (Liber rationum 1709). Účty sôch a krížov. Pokl. denníky kostolné.
- XV. Sobášne zápisnice.
- XVI. Smrtné záznamy a zápisy. (26)

XI. FARSKÁ KNIŽNICA

Okrem cirkevných vizitácií, kde sú tiež správy o farskej knižnici vo Vištuku, uviedol knižnicu P.Jedlička, keď napísal, že farská knižnica je uložená v dvoch skriniach a ráta do 300 kníh. Dokladá , že knižnica obsahuje aj niekoľko prírodovedných diel a obsahuje aj viac maďarských a francúzskych kníh. Napokon pripomína, že niektoré knihy mali pekné a pevné väzby. (27)

Farskú knižnicu evidoval aj v celoslovenskom súpise T.Lamoš v roku 1953 s odvolaním sa na Jedličkove slová.(28)

Knižnicu r.kat. farského úradu vo Vištuku dal uložiť, prezrieť a skatalogizovať v roku 1980-81 vdsp. Dr.Alexej Izakovič, miestny duchovný správca. Knižnica sa nachádza v nato upravenej miestnosti s príslušnými policami. Tu sa nachádza aj farský archív. Knižnica ráta do 1800 titulov.(29)Podstatná časť knižnice je do roku 1918 a medzi je aj 9 rukopisných prác. Zo XVI. storočia sú 4 tituly, zo XVII. storočia 42 titulov, z XVIII. storočia 1034 titulov a z XIX. storočia 403 titulov, bez uvedenia roka 33 kníh, atď.

Knižnica svojim zložením, obsahom i produkciou je knižnicou historickou.

Zoznam po úvode obsahuje súpis, po ktorom nasledujú registre: menný-autorský, tlačiarsko-vydavateľský, provenienčný, chronologický, knihy s príväzkami.

+

Provenienčný register najlepšie potvrdzuje tú skutočnosť že viacerí miestny duchovní tu zanechali pre farskú knižnicu svoje knihy. Pravda, mnohé knihy boli zakúpené, či inak získané priamo pre túto farskú knižnicu. Sťahovaním, zmenou duchovných správcov i z darov nachádzame tu viaceré knihy, ktorých pôvod sa viaže na niektoré kláštory (zrušené od r.1782).tak sú tu uložené knihy z býv. kapucínskeho kláštora v Pezinku, z fary v Mysleniciach, z kláštora františkánskeho v Trnave, domu spol.Ježišovej v Trnave, ale aj z Ružomberka, Budmeríc, Blatného a Wiedne.

Z trnavských tlačí univerzity je tu tiež niekoľko cenných exemplárov, medzi nimi aj slovenské Canthus Catolici z roku 1700 (dobře zachovalé), pripomenúť možno aj tlače bernolákovštinou písané (Fleury-Kubányi: Malí katechismus, 1808, Fuchs-Hábel: Učení múdrosti kresťanské I-III, 1802-1803, ako aj ďalšie zväzky, Gonterius-Benčič: Kameň probugíci, 1797, Neumayr Gádro kresťanstva, 1763, Bajzove Príkladi ze swatého pjsma 1813, Lukáči: Muž slavný, 1772, práce Davida, Janovského, Huliákove, Bernoláka, Mésároša, Fándlyho Kázne, Rešetkove, Rudnayho, Závodníkove a ď.a ď. knihy.

Samostatne sú uložené cirkuláry, direktóriá, schematizmy, kalendáre a ročenky, po ktorých nasledujú noviny a časopisy.

Číslo sign. 1275 – 1354 sú rezervované knihám z dedičstva prof. Imricha Izakoviča (s vlastníckymi záznamami, už uložené).

XII. ŠKOLA

Správy o miestnej katolíckej ľudovej škole nachádzame až v cirkevných vizitáciách. Keďže však vieme, že pri farách boli aj školy (farské) a Vištuk je starou farnosťou, ktorú nenarušilo ani novátorské protestantské hnutie, škola tu musela byť už oddávna.

Vo vizitácií z roku 1822 čítame „Schola Possessionis Vistuk per quam et quando erecta sit...Hucdum ea conservabatur e communitale...“. Tu sa tiež dozvedáme, že miestny farár v advente a vo veľkom pôste po večeroch a v nedeľné popoludnia vyučoval náboženstvo, katechizmus.

V spomenutom roku (1822) bol vo Vištuku farárom už skôr spomínaný Ján Mihály, horlivý kňaz, katechéta, učiteľ. Lebo učiteľ, ktorý, bol aj notárom obce, neraz bol zaneprázdnený obecnými záležitosťami, nemal času na vyučovanie. A rodičia ak, nuž v zimnom období ešte posielali deti do školy. Preto sa p.farár Mihály zaujal školy a riadne na nej vyučoval miestne deti. Veľmi mu záležalo na tom, aby dostali aspoň základné vzdelanie, aby vedeli čítať, písať a rátať.

+

Vištucká škola začiatkom XIX. storočia bola zo surovej tehly pod slamenou strechou. “Zápisnice kathol.školskej Stolici vo Vištuku“, začaté ešte v r.1869 podávajú mnohé zaujímavé dáta k dejinám miestnej ľudovej r.kat.školy. Vieme tak, že v r.1870 bola škola rozšírená, ale aj toto riešenie bolo len dočasné a nedostačujúce. Patróni-grófi nechceli ani počuť o novej škole, alebo o riadnej prístavbe školy. Napokon však

„pritlačení“ miestnym farárom, ktorý dokazoval potrebu, za pomoci niekoľkých veriacich-rodičov i obce, prispeli Ján Pálffy 209 fl. a Štefan Pálffy 100 florénmi.

Začala akcia na trvalé zriadenie ďalšej triedy. A keď sa aj toto uskutočnilo, nepostačovalo, veď do školy už dochádzalo do 100 detí! Bola však zriadená druhá učiteľská stanica a školská stolica započala boj o novú školskú budovu.

V roku 1891 napriek mnohým nepriaznivým okolnostiam a nepochopeniu bola vedľa starej školy vybudovaná škola nová. Stalo sa tak za farára Jána Markoviča. Škola bola pre 80 žiakov s izbou pre učiteľa. Táto škola bola už z pálenej tehly, s riadnou strechou. Na túto stavbu prispel aj panovník 100 fr., ostrihomský arcibiskup tiež 100 fr., Ján Pálffy venoval 598 fr., Štefan Pálffy 474 főr. a ostatné dala samotná obec a veriaci ľud.

Na miestnej ľudovej cirkevnej škole koncom XIX. storočia vyučoval Ľudovít Sukup, ktorý prišiel ako učiteľ z Viničného. (30).

V rokoch 1897-1899 druhým učiteľom je Ján Garžík. Vtedy plat učiteľa-organistu (správcu školy) bol 631 főr. a 32 grajc., plat druhého učiteľa činil 300 forintov.

V r. 1899-1904 vyučovala Terézia Fančovičová, ako druhý učiteľ.

Zo staršej literatúry sa dozvedáme, že počet žiakov v prvej polovici XIX. storočia bol nasledovný:

v r. 1842: 60 žiakov

v r. 1845: 63 žiakov

v r. 1847 62 žiakov

v r. 1849: 62 žiakov

v r. 1850: 72 žiakov

v r. 1853: 73 žiakov

v r. 1857: 68 žiakov a žiačok

V školskom roku 1918/1919 v dvoch triedach (so striedavým vyučovaním) vyučovalo sa 190 žiakov a žiačok.

V roku 1926 bola vo Vištuku už trojtriedna škola. V 30-tich rokoch bola r.kat.ľudová škola vo Vištuku so štyrmi učebňami a 1 kabinetom. Škola bola koedukačná a udržiavateľom školy bola cirkevná obec a miestna obec.

V školskom roku 1932/1933 navštevovalo školu 302 žiakov a žiačok., z toho 296 r.kat.náboženstva. Toto žiactvo vyučovalo 5 učiteľov a školský rozpočet na nasledujúci školský rok činil 27,000.- Kčs.

Učitelia: Július Strmeň, Mária Strmeňová-Takáčová, Mária Strmeňová, František Modlitba, Gejza Zdarílek.

Škola so svojimi triedami i počtom učiteľov zostala nezmenená až po rok 1948, kedy sa stala školou národnou.

XIII. KATOLÍCKE SPOLKY.ZDRUŽENIA

Katolícke spolky, združenia a bratstvá mali tiež svoj podiel na duchovnom raste a náboženskom živote miestnych veriacich. Členovia týchto rôznych spolkov a združení zúčastňovali sa náboženského života a vlastnými podujatiami, medzi ktorými nechýbali schôdze, príp. divadielka a akadémie, účasť na pútiach, procesiách a pod.

Medzi významnejšie púte patrí napr. púť jubilejná – vo svätom roku 1925 – ktorej sa zúčastnili z Vištuka Angela Čajkovičová, Terézia Jurčovičová, Rozina Kulifajová a Katerina Jurčovičová.

V roku 1738 bol tu založený III. rád sv.Františka. Toto náboženské bratstvo okrem iného malo na starosti aj to, aby zomrelí boli dôstojne pochovaní, aby za nich boli odslúžené sv.omše a aby sa nezabudlo na nich v modlitbách.

Po roku 1900 bol založený spolok sv.ruženca, potom Božského Srdca Ježišovho.

V roku 1933 vo Vištuku boli tieto katolícke spolky: III. rád sv.Františka, Ružencový spolok, Združenie Božského Srdca Ježišovho, Misijný spolok, Jednota kat.žien a Mariánska kongregácia.

Okrem spomenutých spolkov a združení veriaci Vištuka boli aj členmi SPOLKU SV.VOJTECHA od roku založenia. Nemožno tu zabudnúť napr. na vištuckého farára Štefana Pitroffa (1867-1889), výborníka SSV, horlitéľa dobrej slovenskej katolíckej knihy a miestneho jednatel'a.

Nezaškodí jak pre zaujímavosť, tak aj pre zachovanie

poukázať na najstarších členov a postupné rozšírenie členstva.(čísla pred menom označujú poradové číslo člena!).

V roku 1870-1871 členovia: 183: Štefan Pritroff, 197: Jozef Jurčovič, 198:Ján Radakovič, 199: Martin Radakovič, 200: Anton Kulifaj, 201: Juraj Kulifaj, 202: Michal Radakovič, 203: Michal Macák, 204: Jozef Minárik, 205: Katerina Lančaričová, 516: Michal Kulifaj, 845: Ján Drin, 846: Jozef Gašparovič, 847: Martin Radakovič st., 848: Ján Peško, 849: Katerina Macáková, 850: Alžbeta Pešková, 851: Katerina Kunáková, 852: František Kulifaj.

V oku 1872: 1779: František Komenda, 2027: Ján Sikora, 2043: Anna Kulifajová.

V roku 1873: 2407:Katerina Hrdlovičová, 2408: Imrich Ochaba, 2409: Jozef Čajkovič, 2449: František Komenda, 2461: Katerina Tibenská.

V roku 1874: 2803: Mária Kulifajová, 2804: Františka Izakovičová, 2805: Kristína Pešková, 2810: Agneša Radakovičová, 2811: Katerina Macáková, 2812: Pavol Glosnek, 2813: Ján Lukašovič, 2815: Mária Ochabová+.

V roku 1875: 3047: Urban Minárik, 3048: Jozef Plevčík, 3049: Rozina Nemcová, 3050: Anna Jakubecová.

V roku 1876: 3107: Mácha Ochabová ml.

V roku 1877: 3259: Helena Sucháneková.

V roku 1878: 3305: Terézia Čaplovičová .

V roku 1879: 3424: Katerina Uhlárová.

V roku 1880: 3630: Jozef Šikula.

V roku 1881: 3723: Magdaléna Benačeková.

V roku 1882: 3769: Karol Hörmann (panský hospodár) 3927: Mária Lančaričová, 3928: Magdaléna Burdanová.

V roku 1883: 4245: Augustín Klimo, 4246: Vavrinec Uhlár, 4248: Anna Lančaričová, 4266: Mária Polakovičová, 4316: Alojzia Sykorová, rod.Maxlerová.

V roku 1884: 4691: Matej Matúšek.

V roku 1885: 5059:Pavol Bednár, 5060: Štefan Kováč, 5061: Štefan Radakovič, atď.

Výkaz z roku 1930 vypočítava týchto členov spolku sv.Vojtecha vo Vištuku: (68 členov)

Jednatel' Štefan Dzíbela, Anton Baričič, František Bednárík, Helena Bednáríková, Augustín Budaváry, farár, Ján Čajkovič, Jozef Čajkovič, Michal Čajkovič, Tomáš Čajkovič, Klára Gašparovičová, Rozina Gašparovičová, rod. Ferdinanda Graneca, Marcel Hábel, Štefan Haleš, Fabián Husák, Anna Huterová, Pavol Jakubčík, Ambróz Jurčovič, Jozef Jurčovič, Ján Kerák, Ferdinand Kolát, Ján Kolát, Alexius Kulifaj, František Kulifaj, Augustín Kulifaj, rod. Jozefa Kulifaja, rod. Kateriny Kulifajovej, Libor Kulifaj, Mária Lančaričová, Teofil Macák, František Matúšek, Hedviga Matúšková, Imrich Minárik, Jozef Minárik, Lukáš Minárik, Magdaléna Mináriková, rod. Jozefa Nemeč, Jozef Neshoda, František Neščák, Ignác Neščák, Mária Neščák, Terézia Nováková, Ferdinand Peško, rod. Františka Peška, Michal Peško, Štefan Pokojný, František Polakovič, Agneša Radakovičová, Apolónia Radakovičová, Ernest Radakovič, Jozef Radakovič, rod. Jozefa Radakoviča, Rozina Radakovičová, Anna Slezáková, Karol Slezák, Karol Stojkovič, Anna Šujtáková, Anton Tekula, Vojtech Uhlár, Celestín Uváček, Imrich Vavrinčík, Anna Viskupičová, Martin Vrábel, Martin Zubay, Žofia Zuhayová.

V roku 1943 bolo vo Vištuku 117 členov a v roku 1950 127 členov Spolku sv. Vojtecha.

XIV.VÝZNAMNEJŠÍ MIESTNY RODÁCI

Zostáva nám spomenúť si na niektorých významnejších rodákov Vištuka.

Vištucký farár Tomáš Kubovič (1731-1747) zaznamenal, že táto obec vychovala 14 detí pre kňazské povolania, z ktorých traja vraj dosiahli vyššie cirkevné hodnosti.

V nasledujúcich riadkoch podávame zoznam niekoľkých a to chronologicky:

MICHAL MAUROVITUS (MAUROVIČ)

Narodil sa vo Vištuku v r. 1570. Zomrel v r. 1638. Opát, veľprepošť jagerskej kapituly. Bol prítomný pri konsekrácii kardinála Petra Pázmana, 21.júla 1631 v Trnave.

Zanechal základinu pre kaplnku sv.Egyda v rodisku, základinu na mesačné sv.omše. Farskému kostolu daroval strieborné ampulky a kostolné rúcha.

Študoval v Šali, Olomouci na germánsko-uhorskom seminári (Collegium Germanicum et Hungaricum) v Ríme.(31)

MIKILÁŠ RIBONIČ (RIBONICIUS) Narod.okolor.1570. 8.aug.1597 zapísaný medzi seminaristami nem.uh.kolégia v Ríme.(32)

LUKÁŠ LELKOVIČ. Člen trnavského kolégia domu spoločnosti Ježišovej.(33)

MARTIN Z VIŠTUKA. Po štúdiách na trnavskom gymnáziu teologické štúdiá vo Viedni na Pázmaneu.V rokoch 1632-1640 pôsobil ako farár v Šenkviaciach.(34)

JÁN MARIAN DAVID PEŠKO (de Pechova). Nar.r.1672. Seminár sv.Štefana v Trnave, 1695 bakalár, r.1697 magister filozofie na univerzite v Trnave. Teologické

štúdia v Trnave, 5.jan.1698 vysvätený. Pôsobil ako farár v N.Košariskách, od roku 1699 v Báhoni, kde vizitátor zapísal: farár 27-ročný, hovorí slovensky, chorvátsky dobre, dobrého života a zdravia. Má knihy. Modlí sa breviár.(35)

IMRICH HORVATH. Zomrel 25.marca 1706_vo Sv.Jure (Jur pri Bratislave dnes). Matematik, pedagóg.

JURAJ ANTON BENČIČ.(36). Pri krste 6.marca 1745 dostal meno Juraj. Otec Ján, matka Marina Pešková(37). Po školách v rodisku, Modre, sv.Juri, Banskej Štiavnici študoval vo Varadíne a v Košiciach. Člen rehole sv.Františka (františkán).Po kňazskej vysviacke v r.1771 pôsobil v Moldave n.m., Košiciach, v Šaci pri Košiciach. V r.1784-87 vo františk. kláštore v Humennom, potom bol slovenským kazateľom v Rožňave, kde zomrel 26.októbra r.1808.

Významný literát bernoláckej školy, prekladateľ z latiny a maďarčiny do reči „slawného náššeho národu slowenského“. V úvode k prekladu Pázmánovho Hodegusa napísal: „Mohel bi som tuto mluwit o rozličnem Spusobe Slowenskég Reči nebo dobre mi je známo, že gináč w Slavnég Presspurskég Stolici w Osade Wisstuk rečenég, howorí mug premilí Krajan; gináč w Sláwneg Nitránskeg Stolici Skaličan; gináč w Slawnég Abaugskég Stolici Kossičan; každi sweho mluweni Spusob chwáli: nebo gemu materinski gest.“

Ako člen Slovenského učeného tovarištva(1792-1795) svojou literárnou činnosťou a snahami patrí medzi popredné osobnosti bernolákovského hnutia, ako sám napísal „k užitku slawného nassého Národu Slowenského“.

Z jeho diela:

1. Manna Spasitelná, to gest: Pána Géžissa vlastného swatého Ťela a Krwi Swátost'...Wčil al'e skrze Antoňa Benčiča z Radu Bratow menšich...na slovenskí Gazik k Pořešeňú a k Úžitku Ludu krest'anského gest

- priložená.Ďal I. W Trnawe u Wáclawa Geľinka,wísad.Kňihtlačára,roku 1794.(18),440,(12)s.
2. Tože...Ďel II. tamtiež, 1794, (6),460 s.
  3. Tože...Ďel III. tamtiež, 1794, (2),575 s.
  4. Tože ...Ďel IV.tamtiež,1795, (2),274),(1) s.
  5. Kameň Probugici Rozepre Wíri: Ukazujgíci,že w tri sto článkoch rimski Katoľici rowno swaté Pismo nasľeduj...widal v laťinském Gaziku P.Gan Gonterius taurimenskí.Wčil aľe M.W.Otec Antoň Bencsics,na slowensku reč preložil.W Trnawe.Witlačená z Utratámi Pánow Predplaťitelow u Wáclawa Gelinka,privil.Knihtlačára,Roku 1797. (6),354 s.

Rukopisné práce

6. HODEGUS.K prawde wedúci KALAUZ...Kardinal Peter Pazmaň...P.F.Antonín Bencyicy z Rádu Bratruw Menssých...I.zv.(13),552 s.II.zv.pokrač.s.553 – 1902 s.
7. Za tmawú Ďennicu blúdicích Lutheránow WIĐITEL...Peter Pázmán...na Slowenski Gazík prenésol Anton Benčič, Brater Mensí Kragu... 424 s.

MIKULÁŠ LAČNÝ narod. 7.decembra 1776, zomrel 19.februára 1857 v Bratislave.

Poľnohospodársky odborník, správca Pálffovských majetkov.V r. 1828 do penzie, hospodáril na vlastnom. Pestovateľ cukrovej repy, zakladateľ prvého cukrovaru na Slovensku vo Veľ.Úľanoch. Pokus vo Vojniciach. Autor diela:“ Utasítás mely nagvobb területü jeszágok igazgatása könnyebitesers szelgál“.Prispieval do odb.časopisov.(38)

ŠTEFAN RIBONIČ

Nar.v r.1777. Teologické štúdiá v bratislavskom gen.seminári, absolvoval v r.1801.Po kňazskej vysviacke bol kaplánom vo Veľ.Kostolanoch, od r.1802 v Častej, od r.1803 v Budmericiach, od r.1812 farár v Dubovej pri Častej, od r.1814 farár v Doľanoch(Ompítal), kde 19.júna 1843 zomrel. Zanechal viacej svojich kníh na niektorých farách.

JÚLIUS UHLÁR(Ujhelyi).Nar.19.mája 1885.Vysvätený 24.februára 1910.Kaplán v Trstíne, od r.1912 v Bolerázi,

v r.1913 v Suchej nad Parnou, voj.kňaz,od r.1917 farár v Ružindole.

ThDr. AMBRÓZ FIDÉL JURČOVIČ, OFM

Narod.17.júla 1916.Vysv.23.marca 1940.1943 lektor na bohoslov. učilišti OFM v Žiline. Od r.1950 mimo pastorácie.1968 pôsobil v Bratislave, od r.1969 provinciál OFM, na odpočinku v Bratislave.

Dvaja kňazi z rodiny Macákových. (saleziáni).

FRANTIŠEK ŠIMNA, SBD.

Narod.2.júla 1921.Vysv.29.júna 1949.M.p. 1970 duchovný Charit.domova v Sládečkovciach.

Medzi rodákmi z Vištuka spomínajú sa ešte dvaja kňazi-rehoľníci, ktorých bližšie dáta sme nezistili.

MICHAL FARKAŠIČ (Farkachoch), OFM v Ríme, pravdepodobne v XIX. storočí.

MARTIN SKRACH (Ruman). Benediktín, opát sv.Martina v Pannonhalme (Maď.). Farár Kubovič o ňom zaznamenal: „Equis raptaus Jaurinium pergeus, obiit.“ (Žil a zomrel v XVIII. storočí).

XV.BÝVALÁ FILIÁLKA – DUBOVÁ

O Dubovej je prvá písomná zmienka z r.1262 (Dumbo), neskôr r.1435 nemecky Wermesdorf.

Urbár Červenokameňského panstva z roku 1543 uvádza, že už niekoľko rokov sú tu usadení Chorváti. V popise spom. urbáru sa tiež píše, že „usadení Chorváti boli nestálej povahy, ktorí sa neradi zdržiavali na jednom mieste, ale najradšej prechádzali sem-tam.“

Po tureckom nájazde v roku 1549 sa obec vyľudnila. Obnovená bola až v roku 1562. Časť obyvateľstva, ktorá ušla pred Turkami, usadila sa vo Vištuku. Tam bola väčšia istota, keďže masívna budova kostola bola ešte obohnaná aj pevným múrom.

Cirkevná vizitácia z roku 1562 uvádza Dubovú s kostolom, ale spustošenú(39). Hoc v cirk.vizitácii Vištuka z r.1781 je zaznamenané, že kostol v Dubovej bol postavený v roku 1594, je tu aj záznam, že tento letopočet odvodzuje sa len od letopočtu, uvedeného na kostole(pravda mylné). Kostol v Dubovej bol postavený v r.1548-1550.

V spomenutých rokoch a ďalej od roku 1562 Dubová bola filiálkou Vištuka. Len niekoľko rokov okolo r.1676 bola Dubová spravovaná duchovným zo Štefanovej.

Podľa vizitačných zápisov vištucký farár mal v Dubovej (filiálke) každú tretiu nedeľu sv.omšu. Cez advent a veľký pôst prichádzal vištucký farár na vyučovanie katechizmu.

Veriaci Dubovej však veľmi túžili mať svoju faru. Preto už v roku 1729 a potom znovu v roku 1768 žiadali cirkevnú vrchnosť o zriadenie farnosti v obci.(40).

Od roku 1781 rozhodnutím ostrihonského arcibiskupa bola Dubová vyčlenená z farnosti Vištuk a prifarená ako filiálka k farnosti Častá.

V roku 1788 bola v Dubovej zriadená miestna kaplánka a v roku 1807 samostatná farnosť. Prvým miestnym kaplánom bol P.Livius Adamčík, OFCap.(1788- 9.okt.1807) a v októbri roku 1807 nastúpil prvý farár novoerigovanej farnosti Pavol Dobiš.

Na mieste starého gotického kostola v Dubovej bol v roku 1807 dostavený nový kostol Panny Márie Ružencovej. Je to stavba novogotického slohu, piliermi členenými priečeliami a mierne predstavenou vežou, s vysokým ihlanovitým zastrešením. Svätyňa zčasti zachovalá je z pôvodného kostola sv.Jána Krstiteľa.

XVI. Z LISTÍN A LITERATÚRY

LISTINA ARCIBISKUPA OSTROHOMSKÉHO TOMÁŠA
DATOVANÁ V OSTRIHOME 25.APRÍLA R.1313.

In : Sedlák, Vincent: Regesta diplomatica nec non epistolaria
Slovaciae.Bratislava SAV, 1980,s.467, č.1095

Thomas, archiepiscopus Strigoniensis eiusdemque loci comes perpetuus litem inter patronos et sacerdotem ecclesiarum beati(...) et beate Elyzabet de Capulna super fines parrochiarum suarum et metas adiuvante privilegio Belae regis, qui ipsam ecclesiam in honore ipsius beate Elyzabet, sororis sue, ibi construi fecit et fundari per patronos de Kapulna villasque Kapusd, portatiorum castri sui Poscniensis,villam Igrech,ioculatorum eiusdem castri, item villam Chatey, item villam nobilium de Borsa, item quosdam nobiles iobagiones castri Posoniensis,item Ikran,item quosdam populos castri Posonsiensis cum aliis populis,ac villas Bahun uspue VISTAM ecclesie beatr Elyzabet prefate donaverat,solvit predictasque villas cum populis, ut ipse rex Bela constituit,ecclesie beate Elyzabet audiudicavit.Datum Strigonii,secundo die f.s. Georgy mart.,a.d. M_{mo} CCC_{mo} decimo tercio.

Z URBÁROV ČERVENOKAMEŇSKÉHO PANSTVA ROKU 1543

In:Marsina, Richard – Kušík, Michal: Urbáre feudálnych panstiev na Slovensku. XVI. storočie. Bratislava, SAV, 1959 s.72, 134 ,157.

Schadmansdorf. Ist ein Marckht...Jorg Maraftzicht,ein Peham,hat vom Jörgen Turckken das haus kaufft (jörg Turckh hat sich geen Wistuch Getzogen),sein hofmarckh zur rechten

an die alt landstrass, die sol so man will geofnet werden on sein verhandlung. Jetzo praucht man die nit. Diss haus hat der Turckh pawen oder aufgefangen Micheli 1540. Hal 6 jar freyong, ist ein gantze hofstat. Soll davon dienen nach aussgang der 6 jar ung. d. 40.

-
Wyschtuech. Ist ein dorf, darin das Maistal rawaten, die naben 8 jar freyung und ist jeden zue der freyung zue sechs gulden ung. und etlich traid gelchen... ..Pfar, haben kain aigen pfarhof. Ir pfarer sitz zue herberg bei ainem andern Hat von jeden konvolckh 2 metzen waitzen, ain hon oder kess oder ain krx darfur jarlichen.

-
Ober Wischtuecher teuch.
Unter Wischtuecher teucht.

-
Z ARCHÍVNYCH LISTÍN RODU ERDÖDY-PÁLFFY, 1585-1590
In: Jedlicska, Pál: Adatok Erdoddy barč Pálffy Miklós... életrajza és korához. 1552-1600. Eger, 18978, s. 125, 396, 399.

16. marec 1585: Hospodársky úradník Wettle informuje Pálffyho, že komárňanská štvrťka, užívaná trnavským farárom Jurajom Bánovským, ako komárňanským archidiakonom môže sa podľa neho dať do nájmu. Z Vištuka, Budmeríc, Kaplnej a Halmeša sľúbené časti sú prisľúbené Jurajovi Walechinimu, Kustosovi.

-
11. január 1590: Mersan Mikulášovi Pálffymu. O zaľudnení Červenokameňského panstva. Michal Mersan, hosp. úradník hlási, že v Halmeši vymerali miesto pre 24 domov. Vo Vištuku, Budmericiach a Novej Vsi v najbližšej dobe sa usadí viac ľudí, teda bude dosť pracovníkov na obrobenie polí.

-

4.februára 1590: Mersan informuje Pálffyho. Časť zbožia je nedostatočne vymlátené, ale žito a jačmeň ešte nie. Vo Vištuku a Budmericiach je merané víno. O akosti a cene posielala správu. Do Vištuka, Halmeša a Budmeric prídu noví poddaní a usadia sa, len čo nastane teplejšie počasie.

Pozn.: Mikuláš Pálffynar.10.aug.1552,+23.apr.1600
Bratislava.

...ad viam Tyrnaviensen, et ultra oeddem tractu:quidquid
recurit ad fines Vistukziensium...

...ab occidente vero Bazinga,Czaila,Csukard,Terlig et demum
a septemtrione Modra et Vistuk.

-

„Na Ssimon a Judy Hajnici wen z Budy“.

In: Kolinovich,Gabriel: Chronici Templariorum, Posonium
1769,s.8.

+

„Ked' v r.1885 na starých základoch savable sa nová farská
budova v Pezinku, pri búraní starých múrov našli murári malú
schránku, v ktorej bol kúsok papiera a pri ňom kus obyčajného
kameňa.Na papieri bolo napísané “Stulte,quid
quaeris,thesaurum?“Thesaurus tuus est in coelis.Froelich
canonicus,Dobis Decanus,Pakowitz et Mihali capellani.Anno
1795 die 19.augusti.“

In: Zlatoš Štefan: Písmo sväté u bernolákovcov, Trnava, SSV 1939, s.107 a s.308, pozn.3.

(Katolícke noviny, 1981, č.3, s. 5.)

HORLIVÝ PODPOROVATEĽ ŽIAKOV A BIEDNYCH.

„Na školské knihy, na papier a pomôcky žiakom v škole...pre biednych a núdznych...“ takto čítame v jednom liste málo známeho farára zo začiatku XIX.storočia.

Takéto a podobné slová zanechal a s peniazmi skromný, tichý a jednoduchý kňaz, vištucký farár Ján Mihály, ktorého 215 výročie narodenia si pripomenieme týmito riadkami.

Farnosť Vištuk, ktorú Ján Mihály spravoval dlhých 31 rokov, leží 4 km východne od Modry. Obec sa spomína už od prvej polovice XIII. storočia ako Vyscha(v r.1244), keď patrila zemepánom Červeného Kameňa.

Pri popise farností z r.1390 je obec uvádzaná ako Wischach a o sedem rokov ako Vistok. Cirkevná vizitácia v roku 1562 udáva faru Wystok a obecná pečať z r.1591 mala nápis SIGILLVM OPPIDI WISTOK.

Tu, kde poznáme farárov podľa mena len od r.1561, pôsobil v rokoch 1796-1828 Ján Mihály, horlivý podporovateľ žiakov, školy, chudobných a biednych.

Ján Mihály narodil sa pred 215 rokmi v Kuklove (r,1766). Po vychodení gymnázia v Skalici sa rozhodol pre kňazské povolanie. Bohoslovie vyštudoval v Bratislave v r.1787-1791. Po kňazskej vysviacke pôsobil ako kaplán v Pobeďíne a od r.1794 v Pezinku. 13.júna 1796 menoval ho kardinál, arcibiskup Jozef Batthyány farárom vo Vištuku.

Celé vyše tridsaťročné pôsobenie Jána Mihályho vo Vištuku sa vyznačovalo mimoriadnou usilovnosťou, svedomitosťou a láskou k veriacim. V tejto slovenskej obci bol známy nielen príslušnou skromnosťou a obetavosťou, ale aj

ochotnými radami a obetavým vykonávaním povinností nielen ako farár, ale aj ako učiteľ.

Neraz ochotne zastupoval učiteľa, ak toho povinnosti zavolali mimo obec. Starostlivo si všímal sociálne pomery v obci a veľmi nabádal rodičov i deti k školskej dochádzke.

Preto neváhal vypomáhať v škole, a to nielen katechizmom, ale aj vyučovaním iných predmetov. Okrem toho vyučoval katechizmus po nedeľných popoludniach a vo veľkopôstnom období po večeroch.

Mimo katechizáciu poukazoval na zlepšenie hospodárenia, na možnosti pestovania a chovu dobytku, oviec ale aj včelstvá, pestovanie niektorých druhov rastlín a plodín ovocných stromov a pod.

Pre rozšírenie poznatkov a vedomostí obyvateľstva vďačne požičiaval vlastné knihy a časopisy aj knihy z farskej knižnice.

Shoji celoživotné úspory vo výške 3868 florénov uložil ako základinu s tým, aby z úrokov vyplácali a tieto dávali na určené dobročinné ciele: žobrákom 5fl.a 25gr., na školské knihy a modlitebné knižky 39fl., pre učiteľov vyše 19fl., pre biednych a chudobných (nie nemocných) 39 a 1/2 fl.a pre potreby miestnej školy 16fl.

Takto finančne pomohol nielen chudobným a biednym obce, ale najmä prispel k návštevnosti školy a tým k lepšej výchove a vedomostiam detí. A skutočne rodičia začali posielat' hojnejšie deti do školy, nielen počs 3-4 zimných mesiacov.

Ján Mihály zanechal väčšiu časť svojej knižnice fare, kde sa podnes uchovali viaceré vzácne exempláre. Vôči sebe skromný až prísny, širokému rozhl'adu a sociálneho cítenia, umrel Ján Mihály 62-ročný 14.marca 1828. Pochovaný bol na miestnom cintoríne, kde nad hrobom má latinský

nápis, ktorého posledné tri riadky skrývajú v chronostiku rok jeho smrti

Podracký

XVII. POZNÁMKY

- (1) Lombardini, Alexander: Hlohovec. Slovenské pohľady, 17, 1897, s. 307,
- (2) „predium filiorum Henrici Modur“ .Šmilauer, Vlad.: Vodopis starého Slovenska, Praha-Bratislava 1932, s. 15,
- (3) „...de v Modor ad v. Bumbow“ v. Dumbo, v. Kysfolu, m. t. pratum p. Vysta- m. tr. rivulum de v. Modor ad Vysta.“ Šmilauer, c. d.
- (4) Lányi-Knauz: Magyar egyháztörténelme, I. Esztergom 1866, s. 459.
- (5) Jedlicska Pál: Kiskárpáti emlékek, I. 1882, s. 307
- (6) Bel, Matth.: Notitia Hungariae... II. s. 188-189.
- (7) Varsík, B.: K otázke zvýšeného feudálneho vykorisťovania na západnom Slovensku v prvej polovici 16. storočia. In: Historická štúdia, I. 1955, s. 277-278.
- (8) Századok, 1869, s. 465. – Marsina, R. – Kušík, M.: Urbáre feudálnych panstiev na Slovensku, I. Bratislava, 1959, s. 155
- (9) tamtiež s. 160
- (10) Žudel, Juraj: Poddanská robota a námedzná práca na červenokameňskom panstve za Fuggerovcov v rokoch 1535-1583. Historické štúdie, 18 1973, s. 157-174.
- (11) Regedtum super proventum et numerum colonorum et inquilinorum tum obventionum quoque pertinentium ad castrum Werwskeo conscriptum 22. IIX-bris. 1559. Orig. v Magy. orsz. levéltár, Urbaria 61/38. Fotokópia Štát. slov. ústred. atchív Bratislava, č. 72/1

- (12) Egyházy-Jurovská Beata: Archeologický výzkum v Budmericiach. Vlastivedný časopis, 24, 1975, č. 2, s. 89-90.
- (13) „Matheus Barbatus memoratus et hec premissa et singula premissorum Nicolaus sacerdos de Fonchol personaliter astando asseruit.“ Listina, vid' Sedlák, V.: Regesty, r. 1118,
- (14) Marsina-Kušík: Urbáre, c.d. s. 158.
- (15) Majtán, Milan: Názvy obcí na Slovensku za ostatných dvesto rokov. Bratislava SAV, 1972, č. 2900.
- (16) Vid' list v Št. okr. archíve v Pezinku. Tak napr. osvedčenie z 29. marca 1680 začína: Wssem wubec y gednému kazdemu, kterichby tento list wideli a nebo cztly... 29. Marty Anno 1680“.
- (17) Fényes, Elek : Magyarországnak s a hozzá tartozo tarto mányoknak mostani állapotja... IV. Pest 1838, s. 309.
- (18) Kušík-Marsina: Urbáre, c.r. I. 162
- (19) Peterffy, C.: Sacra concilia... II. Posonium 1742, s. 271.
- (19a) Bučko, Vojtech : Reformné hnutie v arcibiskupstve ostrihomskom do r. 1564. Bratislava 1939, s. 136, 148.
- (20) „A latere muri Sanctuari est locus linquea crate provissus, qui aliquando deservitit pro recondendo Ssmo.“ Jedlicska, P.: Kisskarpáti, c.d. I. s. 306.
- (21) Bocko, V. c.d.
- (22) Jedlicska, P.: c.d. I. s. 306
- (23) Okálova, Edita: Ľudové drevené sošky, Slov. národné múzeum Martin, 1964 s. 35 (č. 3). (Inv. č. B-E 829).
- (24) V literatúre i súpise pamiatok uvádzajú sa tieto maľby aj ako: Snímanie z kríža, Judita pred Holofernom a pod. – Maľba svätá rodina je signovaná: “Frany Schon pinxit An 1812“.

- (25)
- (26) ,M.:Archív r.kat.fary Vištuk,1981 Hradný 28s.(rukopis).
- (27) Jedlicska,P.: c.d. I. s.309.
- (28) Lamoš,Teodor: Bibliografia k archívom na Slovensku.Slov.ústr.arch.správa,Bratislava 1953,s.155.
- (29) Hradný,M.: Knižnica rím.kat.fary Najsv.Trojice vo Vištuku,1981, 155 s. (rukopis).
- (30) Ľudovít Sukup, nar.21.dec.1850 v Šišove,absolvent učiteľského ústavu v Trnave.
- (31) Michael Maurovicz (Ungarus) Vistokiensis,diocesis Strigoniensis,parentibus natus catholicis,ipse semper catholicus.Studuit Sellias,Olomoucii,et absolvit Novodomi rhetoricam.Promotus ab Illmo cardinale Strigoniensi (rozumej Frant.Forgáč) venit ad Collegium 19.Novembris 1609.Nullis initiatus ordinibus,ingessus annum 21. Fuit ex congregatine. Destinatus ad logicam.Iuramentum fecit 26.Augusti 1610.Discessit 2.Septembris 1616 Sacerdos,quarti anni theologus.Publice disputavit...1629 praepositus maior Agriensi,Abbas trium fontium de Beél.Vir imprimis pauperum amans.Disciplinae ecclesiasticae cultor.Vitae purissimae,sed tandem avaritiae inquinatus,qua pristinam existimationem valde obscuravit.Mortus tamen 1638 cum opinione bona.“Veres,Andreas:Matricula et acta Hungarorum.Collegium Germanicum et Hungaricum.I.(1559-1917).Roma,1917, s. 19,
- (32) Nicolaus Ribonicus Vistokius in Comitatu Posoniensi,in Ungaria inferiore,diocesis Strigoniensis, legitimo natus Parentibus, etiam avo, catholicis et

- nobilibus. Studuit Viennae sub Patribu quatuor circiter annis et rhetoricae per duos annos. Promotus a domino Matthae Drascovio praeposito Jauriensi et Laurentio Magio venit ad Collegium 8. augusti 1597. nullum beneficium, annorum 25. Destinatus ad logicam. Iuramentum fecit 25. Martii 1598.“ Veres: c.d.
- (33) Varsik, B.: Národnostný problém trnavskej univerzity. Bratislava 1938, tab. I.
- (34) Varsik, B.: tože cit. d. s. 71.
- (35) Némethy, Ludov.: Series parochiarum... 1894, s. 852.
- (36) Žilinský, S. M.: Pr. Anton Benčíč. Tovaryšstvo, I. Ružomberok 1893, s. 65-70.
- (37) „1745. 6. Matius Georgius ex Vistuk Joannes Bencsics et Marina Joan. Peško“ krstil Tomáš Kubovič, miestny farár. (Matrica seu Liber Baptisatorum, Copulatorum et Defunctorum, in Ecclesia Ssmo Trinitatis Vistukensi ad An. 1710, Die 10 Januarij).
- (38) Dejiny cukrovarníctva na Slovensku, Bratislava 1972, s. 16-17, 27 139.
- (39) Bucko, V. c.d. s. 144 (Dwbowe Ecclesia et omnino deserta et pagus desertus“.)
- (40) Archív trn. arcibisk. vikariátu, P. E. Princ. 21. Subalt. 20.

FOTO – PRÍLOHY

Pohľad na kostol počas opráv veže

Časť hl.priečelia kostola

Svätyňa a sakristia

Hlavný oltár

Bočný oltár Srdca P.Márie

Bočný oltár Božského Srdca

Sochy na nárožniach triumfálneho oblúka
Svätý Jozef
Kazateľnica

Svätý František y Assisi
Krstiteľnica(1800)

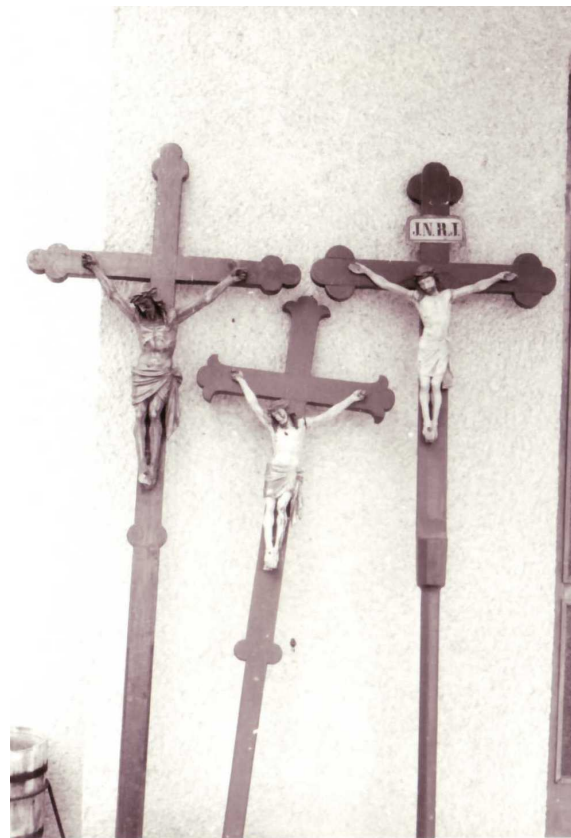

Pohľad na chór

Farebné okno sv. Cyrila a Metoda
(na pamiatku od amerických
robotníkov 1911)

Drevené kríže, ľudová
práca z konca XVIII. a
začiatku XIX. storočia

Farskká budova – pohľad uličný

Farská budova – pohľad z dvora

Kaplnka sv. Anny-priečelie
(Renovovaná v r. 1982)

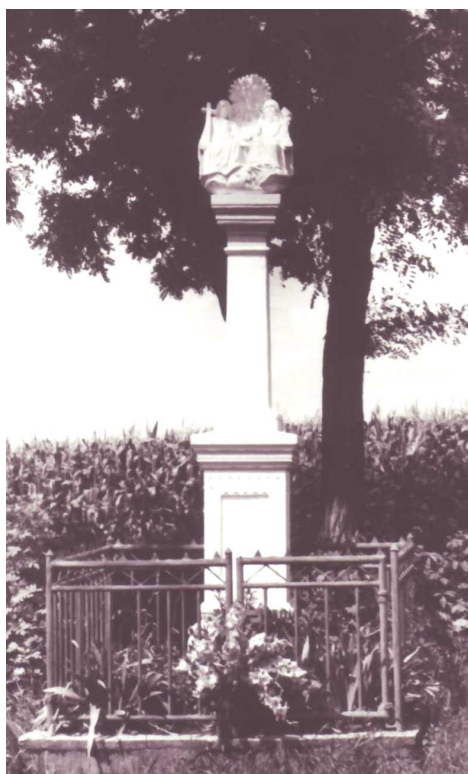

Kaplnka sv. Anny-bočný pohľad

Oltár kaplnky sv. Anny

Socha Najsvätejšej Trojice
-zdemolovaná a opravená
v roku 1980.

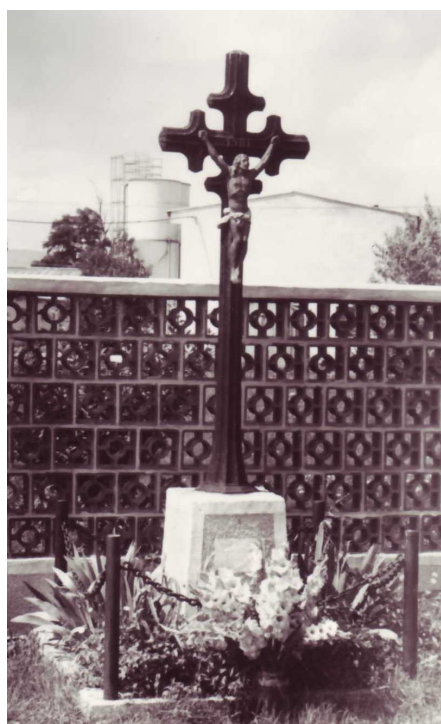

Križ nad hrobom J.Mihályho

Drevený križ

Križ na majeri Fajdal

Socha prebl.Panny Márii Lurdskej na námestí

Obecná
pečať
Vištuka
z roku 1591

Pramene a literatúra

Farský archív Vištuk

Štátny okresný archív, Trnava

Štátny okresný archív, Bratislava-vidiek, Pezinok

Vikariátny archív Trnava

-

Osobné poznatky, získané správy

-

Bucko, Vojtech: Reformné hnutie v arcibiskupstve ostrihomskom do r.1564. Bratislava 1939

Egyházy-Javorská, Beata: Archeologický výskum v Budmericiach, Vlastivedný časopis, 24 ,1975, č.2, str. 89-90.

Hradný, M.: Archív r.kat.fary Vištuk, RKP, 1981 , 28 s.

Hradný, M.: Knižnica r.kat.fary Najsv.Trojice vo Vištuku, RKP 1981, 155s.

Jedlicska, Pál: Kalászat a vörösköl levéltárbol. Századok, III, 1869, str.447-450

Jedlicska, Pál: Kiskápati emlékek, I. Budapest 1882

J. Kl. (=J.Klempa:) Chorvatskí usadlíci v prešporskej župe v XVI. Storočí. In: Pútnik svätovojtešský, kalendár na rok 1890 str. 63-67.

Komlóssy, Ferencz: Az esztergomi főegyházmegyi róm.kath. iskolájának története. Esztergom, 1887.

Kopčan, Michal: Štatistický prehľad r.kat. a gr.kat. školstva ľudového na Slovensku. In: Katolícke Slovensko, Trnava, 1993, str.253 a nasl.

Lamoš, Teodor: Bibliografia k archívom na Slovensku. Slov. arch. Správa Bratislava 1953, str.155

Lányi – Knauz P.: Magyar egyháztörténelme, Esztergom 1866.

Lombardini, Alex.: Hlohovec, Slov.Pohľady, 17, 1897.

Majtán, Milan: Názvy obcí na Slovensku za posledných dvesto rokov. SAV Bratislava 1972.

Marsina, Richard – Kušík, Michal: Urbáre feudálnych panstiev na Slovensku. I. (XVI.stor) SAV Bratislava 1959

Némethy, Ludovicus: Series parochiarum et parochorum...Strigonieum 1894, str.316-317, 646 a dal.

Okálova, Edita: Ľudové drevené sošky. Slovenské národné múzeum, Martin 1964.

Pamätná kniha Spolku sv.Adalberta (Vojtecha), Viedeň 1886.

Péterffy, C.: Sacra concilis...Posonium 1746.

Podracký (=Radváni, Hadrián): Horlivý podporovateľ žiakov a biednych. Katolícke noviny 1981, č.3, str.5.

Postényi, Ján: Dejiny spolku sv.Vojtecha, Trnava 1930.

Postényi, Ján: Z dejín kuklovského kostola, fary, pomníky, cintorín, r.kat. školy... Rukopis, 1974.

Sedlák, Vincent: Regesta diplomatica nec non epistolaria Slovaciae, T. SAV Bratislava 1980.

Šmilauer, Vl.: Vodopis starého Slovenska. Praha-Bratislava 1932.

Varsík, B.: Národnostný problém trnavskej univerzity, Bratislava 1938.

Varsík, B.: Zo slovenského stredoveku. Výber historických štúdií a článkov z rokov 1946-1968, SAV Bratislava 1972.

Veres, Andreas: Collegium Germanico-Hungaricum. I. Matricula 1559-1917. Roma 1917.

Žilinský, S.M.: Anton Benčíč. In: Továryšstvo, I. Ružomberok 1893, str.65-70.

Zlatoš, Štefan: Písmo sväté u Brnolákovcov, Trnava, SSV. 1939.

Žudel, Juraj: Poddanská robota a námedzná práca na červenokameňskom panstve za Fuggerovcov v rokoch 1535-1583. In: Historické štúdie, 18, 1973, str.157-174.

Ilustrácie, kresby a fotografie

Mapka južného svahu Malých Karpát	10
Mapka poddanských osád Červenokameňského panstva	13
Pôdorys románskeho kostola vo Fančale	17
Mapa farnosti Vištuk a okolitých farností	27
Mapka Veľkomoravskej ríše	28
Mapka cir.organizácie v XIV. Storočí	29
Mapka cirkevnej provincie slovenskej	30
Náčrt rekonštrukcie pôdorysu prvotného kostola	41
Pôdorys farského kostola Najsv.Trojice vo Vištuku	45
Pôdorys kostola s vyznačením stavebných fáz	50
Pôdorys kostola s vyznačením zariadenia interieru	53
Pôdorys kaplnky sv.Egyda	54
Pohľady na kostol počas opráv veže	
Časť priečelia kostola	
Svätyňa a sakristia	85
Hlavný oltár	
Bočný oltár srdca Panny Márie	
Bočný oltár Božského Srdca	86
Sochy na nárožniach triumfálneho oblúka	
Svätý Jozef	
Svätý František z Assisi	
Kazateľnica	
Krstiteľnica	87
Pohľad na chór	
Farebné okno Cyrila a Metoda	
Drevené kríže	88
Farská budova	
Pohľad uličný	
Pohľad z dvora	89
Kaplnka sv.Anny	
Pohľady	
Oltár kaplnky sv.Anny	90

Socha Najsvätejšej Trojice	
Kríž nad hrobom kňaza J.Mihályho	
Drevený kríž	
Kríž na majeri Fajdal	91
Socha prebl. Panny Márie Lurdskej na námestí	
Obecná pečať Vištuka z roku 1591	92